

ॐ धांतरे ॥ भाषा ॥ ॥ अथ वातज्वरचिह्नलक्षण ॥ आङ् भाचिन्या आङ् पाबुरा
छाडिय जमाइ आङ् न्या जाङ्गे हुन्या लाल् हुन्या आङ् घञ्जो हुन्या एति वातज्वरको चिन्ह हो
तेस्मा गाइको छिउमर्दनगर्नु आगोत पाउनु गर्भित्री वधिषुवाउनु घृतभातषुवाउनु मासु
कोरसषुवाउनु ॥ ॥ अथ सन्निपातचिह्नको लक्षण ॥ अंगका छाउट दिनमानि द्वालाग
न्या आंखा बाट आंसु आउनु जिभ्रो फुटनु घांठि दुखनु होत सन्निपात हो तस्को इलाज
गुर्जो भाग १ नगुर्थो भाग १ हरो भाग १ धानि जा भाग १ सुठो भाग १ केरु भाग १ एति थोक बल गरि
आगामाउमालीषुवाउनु सन्निपात निको हो ॥ ॥ कफज्वरजान्या लक्षण ॥ ॥ अल्सि
लागन्या अन्न नरुचन्या आंखा उभान हुन्या जाङ्गे हुन्या ज्वरो मन्द गरि आउनु घांठि किलाग
न्या अंगठिलो हुन्या मुख गलीयो हुन्या थुक थुकि लागन्या अष्टांग चिलाउनु अंगगद्दो हु
न्या आंखान व हरियो हुन्या शयल रुचाउनु कफज्वरको यो लक्षण हो ॥ ॥ अथ मुख
ज्वरचिह्नलक्षण ॥ ॥ अत हो वर्वराउनु अंग सती हुन्या दिनमानि द्वालागन्या आखा मि
लि मिली हुन्या एति चिह्न भया मुख ज्वर हो ॥ तस्को इलाज ॥ कुसुम भाग १ कस्तुरी भाग १ कपूर

गरितेसैकाथमासि सिवानु ॥ ॥ अथ अमलक्यादिकाथः ॥ अमला भाग २ हरे भाग १
चिता कोजर भाग १ सिधोनुन भाग १ सोनामकै भाग १ पिपला भाग १ निसोथ भाग १ सतिथो
कचूरग गरिकाथ गरिखानुः सूक्ष्म झाडा हो आम वायुजाः अन्न रुचि हो ॥ ॥ अथ सलादि
चूर्णम् ॥ ॥ सुषमेल भाग १ लवंग भाग १ गज केशर भाग १ वयर को गुदी भाग १ श्री घंड भाग १
मोथ्या भाग १ पिपला भाग १ धान कालावा भाग १ दहिं गालो भाग १ चिनी भाग ८ मद्द भाग ८
सतिथो कवल गरि चिसापानी सितवानुः अमल पित्त जा ॥ ॥ अमल पित्त को अको प्र
कारः ॥ चिरा इतो भाग १ निम को पात भाग १ कैरुवा भाग १ परवर भाग १ भुंगी राज भाग १ सति
चूर्ण गरिकाथ पकाइ अष्टावशेखरा श्री सांरु विहान खानुः अमल पित्त जा ॥ ॥ पित्त को इ
लाज ॥ रक्त चन्दन भाग १ पैजु भाग १ धनिजा भाग १ गुजे भाग १ निम् भाग १ सति चूर्ण गरिका
थ पकाइ खानुः पित्तः कफः ज्वरः दाह जा ॥ ॥ अथ जिभ्रो फुया को निको हुन्पाइ लाज ॥ ॥
कस्तुरि भाग १ कपूर भाग १ सेतो वयर भाग १ सुषमेल भाग १ घरी भाग १ सतिथो कवल गरी वस्त्राव

गलीतगर्नु जिभ्रामालाउनु फ्रया को जिभ्रो निको हो मुखका अरु घटिरा पनीनी को हो ॥ ॥
 अको प्रकार ॥ अयेर भाग १ हरो भाग १ हले दो भाग १ रतिथोक बलगरि महले वरि बाधनु तपो
 वरि रतिमुखमा हाली सुतनु विहान ताता पानी ले कुछा गर्नु फ्रया को जिभ्रो निको हो ॥ ॥
 अँस्यालुको ॥ अको प्रकार ॥ ॥ निम भाग १ मा ७ भाग १ हरीम को बीज भाग १ जिरा भाग १ रतिथोक बल
 गरी पानी मा घोटी जिभ्रामालाउनु फ्रया को जिभ्रो निको हो ॥ ॥ अथ दन्तरोग को इलाज ॥
 उरालंभा भाग १ असुरा को पात भाग १ अस्वेगत भाग १ अयेर भाग १ चमेली को पात भाग २ र
 तिथोक बू ए गरी काथ गर्नु ५ ७ दिन कुछा गर्नु दन्तरोग दन्त हर्सा मुखका घटिरा जा ॥ ॥
 अको प्रकार ॥ वदाम का वो का पोली पिन्ही दंत मा दल्लुनु दंत हर्सा जा ॥ ॥ अको प्रकार ॥
 अंगेरि को भयापनी सिमल का जरा भयापनी सजिवन् को भयापनी दतिवन् गर्नु दंत ह
 र्सा जा ॥ ॥ अको प्रकार ॥ को इराला को वोकार चमेली का पात काथ गरी कुछा गर्नु दंत
 बली यो हो ॥ अको प्रकार ॥ नाग वेली को पात चवाउनु दंत बली यो हो ॥ ॥ दंत का किरा

कोइलाज ॥ जिरोभाग १ हरोभाग १ सिमलकोषोढोभाग १ पिपलाभाग १ एतिचूरागिरी. होंत
माहालनु. होंतकाकिराहर. ॥ पषात्ताको. ॥ निलकवे. १ स्त्रिकोडुध १ महेलकोरस १ एति
खलगरिनाभीमालेपनृगनु. पषात्ताथामीन्नु ॥ ॥ उपर्तलीको. ॥ वेलपत्रकापात १ ॥ मरिच
दाना १ ॥ खलुगरी. पानकापातर. जाइपहमीलाइबुवाउनु. उपर्तलीनीकोहो. ॥ ॥ अर्कोप्रका
र. ॥ पान. जाइफल. अलैचि. खलगरिबुवाउनु. उपर्तलीनीकोहो ॥ ॥ अर्कोप्रकार. ॥ लवाङ्. जा
इफल. मोथ्या. खलगरिबुवाउनु. उपर्तलीनीकोहो ॥ ॥ कर्गारोगकोइलाज. ॥ पानर. सुतिचवा
इतेहीरसकानमाहाली. हिनु. कर्गारोगजा ॥ ॥ नपाक्याकोषटिरोपकाउन्यालेप. ॥ काचो
हलेहोभाग १ सद्वाकोषोढोभाग १ मधुभाग १ नुनभाग १ एतिखलगरिमन्तातोगरिलाउनु. ॥ ॥
अथमलम्. ॥ मुहसिंधभाग १ राताकमिलाभाग १ सोराभाग १ एतिखलगनु. षोढोभाग १ मइनभा
ग १ षोढोर. मइनपकाउनु. अरुसवेखलग्याकोइलाजमिसीएकत्रगनुसाफगरीरयालीमी
लाउनु. तयारभयो. योमलमलेसवेवटीरगलाइगुरागह. घाउमालाया. घाउपेरिन्नु. ॥ ॥ अ

थलुताको ॥ करुवातेलभाग ३ धगडियासुतिभाग १ बोरोभाग १ एतिथोकपकाई वेसगरिमि
 लाइलाउनुसुक्यालुतोजा ॥ ॥ अकोप्रकार ॥ गंधककरुवातेलपकाइलाउनुलुतोजा ॥ ॥
 अथवयरगोलीविनाउनु ॥ ॥ वयरभाग ११ कस्तुरीभाग १ जेठिमधुभाग ११ सुखमेलभाग ५ ॥
 लबांड भाग ५ ॥ धिउमातायाकोनकिभाग २ ॥ एतिसभसाफगरीबल्गरिसानाकेराउजत्रा
 वरितुल्याइ मुखमाहालनु ॥ ॥ षटिराको ॥ हुडचूरभाग २ मेहेदिभाग १ नीमकोपातभाग १
 एतिबल्गरिलेपगनु पिपमात्रेवगदो नथाक्तोवदीरानीकोहो ॥ ॥ ऊहको ॥ ॥ हिडवी
 भाग १ मरिचभाग २ पोल्याकोहाडभाग ३ एतिथोकचूराबल्गरिबानु सर्वऊहजा ॥ ॥
 चर्कन्याऊराकोइलाज ॥ ॥ केशरभाग २ अमलाभाग ४ अलैचीभाग ३ मोथ्याभाग ४ एतिब
 ल्गरिदहीकापानीमाघोटी लेपगनु पोल्न्या चर्कन्या चन्द्रमंडल सूर्यमंडल जा सर्वगुरा
 गर ॥ ॥ अकोप्रकार ॥ गुगुलधूपभाग १ सुठोभाग १ सिंधोनुरभाग १ एतिथोकघोटीमनु
 तातोगरीलांउनु वनास्पसीचर्कदोर पोल्न्याजा ॥ ॥ अकोप्रकार ॥ जेठिमधुभाग १ ताप्रा

कोवीजभाग १ गहतभाग ४ सुठोभाग १ अयरभाग १ चिनीभाग १ एतिसवेसलुगरिजां हल
कन्धवांही घृष्टु चर्कनतिकोहो ॥ ॥ लेप ॥ ॥ तामलपत्रभाग १ गंधकभाग १ स्वागभाग १
हलेदोभाग १ आमकोकोयाभाग १ एतिसभसलुगरी घिउकुमारीकापातभीत्रहाली आगा
मापिरोली मासा ६ वाकीकाउधमातेहीघोटीलेपुलाउनु कजियाकाहातगोशनीकोहो ॥ ॥
अथ पंचगव्यनामोद्युतः ॥ गाइकोउधभाग १ गाइकोदहीभाग १ गाइकोघिउभाग १ गाइ
कागोवरकोरसभाग १ गाइकोगंउतभाग १ एतिथोक औसधिरुकत्रगरी मंदाग्निमापका
उनु वातिवालीहेतुरि नवलनृज्यालूनरिक्नु वल्योभन्यासिद्धभयो रिक्नु अष्टांगम
ईर्गनु पोल्न्या धकन्या रक्तविकार वातु निकोईछ सर्वगुरागर ॥ ॥ कासस्वासरुनिको
हुन्यार पुष्टाईऊन्या ॥ ॥ मिश्रिभाग २० सुषमेलभाग २ वंसलोचनभाग ४ पिपलाकाभी
त्रकोगेजभाग ४ दालुचिनीभाग २ एतिथोकसलुगरि महरघिउलेअमलाप्रमारावरिवंधनु
महमासा ४ घिउमासा २ मात्रा १ लाईर्गनु रवानु कास स्वास ज्वर धौंकि जा धातुपुष्टव

लहो ॥ ॥ अथ विद्याकोउषदं सररसादि शलाजकोकसरनिको रुन्मा ॥ ॥ वरकालहरावाटउ
 म्माकोटुसाभाग २ मिषीभाग १ सुखमेलभाग १ एतिथोकखल्गर्नु २ विहानै औषधिषानु पछिवा
 टगाइकोकाचोउधमाना १ पितुः रसैरितलेषानु धातुपुष्टहो रसादि औषधिषायाकोकसरर
 हाकोभया कसरजा विद्याकोउषदं शनिकोहो ॥ ॥ धातुवृद्धि रुन्मा ॥ ॥ काउकाकावि
 यापिंधिउधमापकाइ घिउमहगुडमिसिषानु ॥ ॥ अकोप्रिकार ॥ कालोतिलभाग १ भुंगी
 राजभाग १ चूरागिरीसूर्योदयवेलामाषानु धातुवृद्धि नेत्रतेज वलपुष्टहो ॥ ॥ आंवाको
 शलाज ॥ नाभीसंखभाग १ हातिकोनखभाग १ एतिपानीमाघोटी आंवाभीत्रहालनु वार
 लफाट्छ ॥ ॥ अथ सितोपलादि ॥ केशरभाग १ सुखमेलभाग १ लवंगभाग १ वंसलोचनभा
 ग १ पिपलाभाग १ दालचिनीभाग १ मिषिभाग ६ एतिखल्गरी तातापानीसंगषानु ज्वर कफ
 वाटरक्त आंउन्मा रक्तको विकारनिकोहो ॥ ॥ अथ भुंठीपागः ॥ सुठोष सुखमेल १ पिपला
 दालचिनी १ मरिच १ केशर १ दुदकुरुवा १ गाइको घिउकुरुवा १ गुडतोला १ सुठो घिउमाभुजनु वॉ
 कि औषधिउदमाहाली कुरांउनीपकाइ घिउमाभुज्याको सुठो कुराउनीमामीसी गुडकोपागगर्नु र वयरप्र

॥ वरकालहरावाटउ ॥
 ॥ धातुवृद्धि रुन्मा ॥
 ॥ काउकाकावि
 ॥ अकोप्रिकार ॥
 ॥ आंवाको
 ॥ अथ भुंठीपागः ॥
 ॥ सुठोष सुखमेल १
 ॥ सुठो घिउमाभुजनु वॉ
 ॥ गुडकोपागगर्नु र वयरप्र

अथ रसादि औषध वना उत्पात जवीज ॥ ॥ महाप्राणेश्वर रसः ॥ ॥ शुद्ध पारो भाग २
शुद्ध गंधक भाग ४ अभ्र भाग २ एति मिलाइ मुशली कन्द कारस माचल गरी मुसा काली डज
स्तोकल मी वनाई घाम मा सुका उनु सुका पछि सानु माटा को भुंङ्को माहाली मुषळा की म
धूरो भुस को आंच दिनु १ घरि सम्म उडून न पावस वंहा पछि हिकी कन जिरा भाग ४ चितो
भाग ४ हिंडू भाग आधा साजि खार भाग १ स्वाग भाग १ गुग्गुल धूप भाग २ जवा खार भाग २ जु
वानु भाग २ इन्द्र जो भाग २ हरे भाग ४ वरे भाग ४ अवला भाग ४ सुठो भाग ४ मरिच भाग ४ पि
पला भाग ४ विद्यानुन भाग १ सिंधोनुन भाग १ पांगानुन भाग १ समुद्रनुन भाग १ साभरनुन
भाग १ एति थोक फलाम का भांडा माहाली पानी मा भिजाइ रस्वा लो न भया सम्म घाम मा
सुका उनु वालो भया पछि क परमा छानी अमृत भाग १ अधिल्लोकल मी मिलाइ ३ दिन सम्म
अलगनु सिद्ध भयो छ मेहा पछि धान मा गाडी वानु सर्व रोग हरोस् ॥ ॥ अथ प्रतापलं
केश्वर रसः भाव प्रकासे ॥ ॥ शुद्ध पारो भाग १ शुद्ध गंधक भाग १ अभ्र भाग १ उत्पल भस्म

रभाग १ गोतनोचनभाग १ श्रीघंडभाग १ अगरभाग १ एधिथोकवलगरिमर्दनगर्नु मूर्च्छजि
 रजा ॥ मूर्च्छज्वरको अर्को इलाज ॥ सुठोभाग १ पिपलाभाग १ वादुलपात्माभाग १ बिंहीभाग
 १ कटाईभाग १ वलुभाग १ नगुर्थोभाग १ एतिसमसमभाग १ र्गगिरिकाथगरिषुवाउनु
 ॥ ॥ अथ कफवातपित्तको चिह्नलक्षणः ॥ ॥ मंसिर १ पुस १ असार १ साउनु १ भाइ
 १ माघ १ एति ६ महिनाको राजा वायु हो ॥ ॥ मैनामा वायु देखी वेथाउत्पन्न हुन्छ ॥ ॥ अ
 सौज १ कार्तिक १ वैशाख १ ज्येष्ठ १ एति ४ महिनाको राजा पित्त हो ॥ ॥ पित्त देखी वेथाउत्पन्न हुन्छ
 ॥ ॥ फागुन १ चैत १ २ महिनाको राजा कफ हो ॥ ॥ कफ देखी वेथाउत्पन्न हुन्छ ॥ ॥ अथ
 औलाकाज्वराको इलाज ॥ ॥ नगुर्थोभाग १ सुठोभाग १ २ थोकको काथगरि वानु ॥ ॥
 अर्को प्रकार ॥ कैरुवा १ नगुर्थो १ कुटकी १ सुठो १ वलु १ तितो १ एतिथोकको काथगरी वानु ॥ ॥
 अर्को प्रकार ॥ वादुलपात्मा काथगरी कप छनिगरी वानु ॥ ॥ अर्को प्रकार ॥ सिवांली १ वां
 सक १ नगुर्थो १ एतिसमभाग काथगरि मरिच पिपला सुठो हरे वयर जाइ फल नुर् कोचुरा

भाग १६ अमृतभाग १ शंखभस्मभाग ३ मरिचभाग ४ लोहासारभाग ८ एतिमिलाइ घाममा
 सुकाइ अडवाकारसमा ३ दिनसम्मखलुगर्नु सिद्धभयो हमेहापछिबानु ॥ ॥ अथचन्द्रोदय
 नामारसः ॥ ॥ अमृतखलुगारि नरिवलमा तेहिअमृतको धुलोरा शुद्धपारो तोला ३५ हाली
 नरिवलमानचुहुन्यागरी मुखवन्दगरी हमहिनासम्महद्वार ६ महिनापुग्पापछि फिकी धोइरा
 व्याको पारो तोला ३२ असलुप्रकवरी सुनु सौधि जातिसक्यासम्मबाटलो पाता पिटीयाको सु
 न तोला ४ शुद्धअं वला सारगंधक तोला एतिमिलाइ खलुमाहालुन फेरिरा तोक पासको फ
 ल सुकायाकोर घिउकुमारीकोर सहाली खलुगर्नु सबै नमित्यासम्मवेसगारि खलुगर्नु मुखठ
 लोभयाको आतसि सिसिमाहाली त्यो सिसिलाइ ७ पत्रकपर्मदिलाइ घाममा सुकाउनु सु
 क्यापछि सिसिको मुखमा धरिको विकोलाइ दिनु फेरि त्यो सिसि अटाउन्या माटाको लामुहं
 जाठुलो मुखभयाको वनाइ हांडिवसात्नु हाडी भीत्रवालु वोहाली मुखमा सिसिगाउनु २२ दिनस
 मठिकेको आंचदिनु गंधकनउआसम्म फलामको सलाका फिरोउदै गर्नु २ दिनपछि २ दिनसम्मच
 को आंचदिनु मुखपनी वज्रलेपलाइ वंदगर्नु ३२ प्रहरपुग्पापछि हाउरा फिकी दिनु राम्रो गरिसेला

रामः
 ३५

यापछि फिकरु रससिन्दूरकाजस्तोरंगहोला सिद्धभयो धानमागाडि ६ महिना पाछि वानु
॥ ॥ अथ स्वासकुठाररसः ॥ ॥ पारोभाग १ गंधकभाग १ अमृतभाग १ तंकनभाग १ म
नसिलाभाग १ मरिचभाग ८ सुठोभाग १ विपलाभाग १ एतिमिलाइ पानको रसमा खल्
गनु मरिचमात्रे १ २ दानाहालदे खल्गदे गनु प्रहर ८ खल्गमा पाछि सिद्धभयो ॥ ॥ अ
थ अभ्रषमान्परिचनाउन्मा ॥ ॥ असल्कल अभ्रष साफ गरिकेलाइ कसिंगफर्ली
गाइकागंउत्मा ४ प्रहरसमपकाइ माटाको हाडिमा हाली गुंइठा प्रसस्तहाली पुटदिनु हांडी
लाइ सवेछेंउ पारिकनरावनु सेलाया पाछि फिकीकन आंकको दुहमा खल्गरी सिक्काज
त्रोचकीविनाइ घाममा सुकाइ फेरिछेंउ भयाको हांडी मारावी प्रसस्त गुंइठा हाली खाडल्ब
नी पुट ३ वरका दुहमा पुट ३ सिउठिका दुहमा पुट ३ घिउकुमारीको रसमा पुट ३ भइमुस्तामा
पुट ३ मानीस्का मुतमा पुट ३ वरकोजरामा पुट ३ त्रिफलाको काथमा पुट ३ कर्वैकारसमा पुट ३
भुंगीराजमा पुट ३ सिंवालीमा पुट ३ विपल्जरीमा पुट ३ कुहिलाकोजरामा पुट ३ पुनर्नवामा पु

ट ३ कालो धतुरा मापुट ३ मुशली मापुट ३ वलु मापुट ३ ठुलो वलु मापुट ३ अस्वगंधा मापुट ३ असु
 रा मापुट ३ कयेथ मापुट ३ धन्ना राको फूल मापुट ३ दास मापुट ३ ऊटकी मापुट ३ गाइको दुद मापुट ३ भै
 सिको दुद मापुट ३ वाक्रीको दुद मापुट ३ वोक्काको रक्त मापुट ३ इन्द्रजौ मापुट ३ हल हल्य मापुट ३ रायो
 मापुट ३ पुष्कर मूल मापुट ३ उशीर मापुट ३ पैनाको वोक्का मापुट ३ लवांग मापुट ३ नाग केशर मापुट ३ अ
 रिड मापुट ३ केराको पानी मापुट ३ दहि को पानी मापुट ३ मह मापुट ३ घिउ मापुट ३ चिनी मापुट ३ सिम
 ल जरी मापुट ३ गुर्जे मापुट ३ पानको रस मापुट ३ पंचामृत मापुट ५ एति माले व्यावमोजी मपुट दिया
 पद्धि सिद्ध भयो यो अभ्रवत्नाल रंग फुंछ ३ महिना धान का भकारी मागाडी तव धानु सर्व रोग नि को फुंछ
 ॥ ॥ अथ मोति भस्म गन्धि ॥ ॥ कोरा मोतिलाइ १ प्रहर सम जयंति को फूल को वोट सवंगि बल गरी
 ते सैर समा भिजाउनु फेरि गाइ का दुद मा १ प्रहर सम भिजाउनु फेरि पानी ले धोइ सुकाउनु बांहा पद्धि माटा का भु
 डका माहाली गोल माला ल गरी पोली भया मानी सको दुद न भया वाक्रीको दुद अथवा गाइको दुद लाल ग
 रि पोल्या को मोतिलाइ भिजं ज्वाल छ कि दिनु भस्म फुंछ भस्म भया पद्धि गाइ का दुद मा बल गरी साना साना चक्की
 बनाइ घाम मा सुकाइ माटा को भांग माहाली गुंइ ठामा आंच दिनु सिद्ध भयो अनु पान् मिलाइ २ लाल को मा

५
त्रागरिषानुः सर्वरोगनिको हृद ॥ ॥ अथ मुगा भस्म वना उन्मा ॥ ॥ पैल्हे मुगाला इ १ प्रहरस
मगा इ का गं उत मा पका उनु फेरि १ प्रहरसं म महि मा पका उनु फेरि १ प्रहरसं म अमिला कारस मा
पका उनु बांहा पछि ३ फेर पा नी ले धो इ सुका इ माटा का भुंड का मा हाली लाल गरि गोल मा पो लनु
लाल भया पछि भया मानी सको डुद न भया वा की को डुद अथ वा गा इ को डुद ले लाल गरि पो ल्या
को मुगाला इ भिजं ज्वा ल छ कि दिनु र स्तै तर ह सित ७ फेर पो ल्दै डुद छ क दै गर्नु भस्म हृद फेरि भस्म
भया को मुगाला इ गा इ का डुद मा बल गरी साना साना व की पारि घाम मा सुका इ माटा को भुंड
का मा हाली गुंइ ठा को पुट दिनु सिद्ध भयो अनु पान् मिला इ २ लाल को मा त्रा गरिषानुः सर्वरोग
निको हृद ॥ ॥ अथ नवरसः ॥ ॥ प्राणोस्वर तोला १ अभ्रव तोला १ कस्तुरी मासा २ केशर तो
ला १ वंशलोचन तोला १ सुखमेल तोला १ माछा को पित्त तोला २ मरीच तोला १ एति मिला इ घो ड ता
प्राकारस मा ८ प्रहरस म्म बल गर्नु सिद्ध भयो अनु पान् मिला इ २ लाल को वरी वना इषानुः सभे रोग
निको हृद ॥ ॥ अथ सिद्ध प्राणोस्वर रसः ॥ ॥ गंधक भाग ४ प्राणो भाग ४ अभ्रव भाग ४ साजी
आर भाग १ इन्द्रजौ भाग १ चितो भाग १ वायु विडंग भाग १ गुग्गुल धूप भाग १ एति थो क मिला इ मुश

लीकंदकारसमाष्टप्रहरसम्मवल्लगर्नुतियारमयो. २ लालकोमात्रागरिवानुसवरीगनिकोर्द्ध
 ॥ ॥ अथसुवर्गभस्म ॥ ॥ जडभाग १ अमिलीभाग १ राजहृक्षभाग १ भलायोभाग १ स्वा
 गभाग १ रतिमिलाइ. चिसापानीमावल्लगरी. असलसुनूलाइसोधी. जतिसक्याकोवाडुलोपा
 तापिटि. तीनेपातामा. त्योवल्लगमाकोइलाजवाल्कोगरीघसी. माटाकोभांडामाहाली. कप
 र्मदिलाइ. घाममासुकाइ. गुंइठामा १२ फेरागजपुटदिनु. सुनभस्महुंछ. सवरीगलाइनिकोर्द्ध
 ॥ ॥ अथराजमृकांकरसः ॥ ॥ रससिन्दूरतोला २ सुनभस्मतोला २ शंखभस्मतोला ४ सु
 द्धगंधकतोला ४ मोतीभस्मतोला ४ फुरायाको. स्वागमासा ५ चितोकोरस. दाहिकापानीमा. इस
 वैऔषधिहाली २ प्रहरसम्म. मसिनुगरिवल्लगर्नु. २ प्रहरपुष्पापछि. योऔषधिवयरकोदानाजत्रोव
 रिवनाइ. वेसगरिघाममासुकाउनु. सुक्यापछिअसलआतसि. सिसिलाइ ७ पत्रकपर्मदीलाइघा
 ममासुकाइ. औषधिकावरी. सिसिमाहाली. सिसिकोमुखमा. धरिकोविकोलाइ. वज्रलेपगरिदि
 नु. सासनछिन्यागर्नु. र. सिसिभरलानु. माटाकोहांडील्याइ. हांडीभरिनुनहाली. सिसिलाइतेसैमा
 गाडिदिनु. मुखमात्रदेवीन्यागर्नु. ठुलोचुल्होवनाइ. त्योहांडिचुल्हामाधिवसालीदिनु. ४ प्रहरसम्म.

रामः

३७

ठुलाठुलादाउराकोमधुरोआंचदिनु०४प्रहरपुण्यापछिदाउराझिकी१रात१दिनसंम०सेला
उनदिनु०सेलायापछिसिसिझिकीफोरीऔषधिझिकनुर०हलुकोबोजनर०धुंवांस्यारंगभ
योभन्यासिद्धभयो०योऔषधि६महिनापछिबानु०सर्वरोगलाइहितगर्दछि॥ ॥अथ
मालतिवसंतरसः॥ ॥सोधाकोसुन०जतिसक्यासम्मवाटुलोगरिपातापिटिसानुसा
तुऊट्कापारीकाद्याकोसुन०तोला१सोधाकोकोरामोतितोला२सोधाकोसिंघतोलो४
सोधाकोसंगमित्रीतोला८दक्षिणीमरिचतोला८शतिमिलाइ०८प्रहरसम्मबलगनु०फे
रिगाइकोनौतीतोला७हालीदिन७संमबलगनु०फेरिनिबुवाकोरसहाली२१दिनसम्मबल
गनु०निबुवाकोरसथपुनैगनु०२१दिनमापनि०त्योनौतिकोचिछोगएनभन्या०फेरीनिबु
वाकोरसथपी५७दिनबलगरीचिछोनदेखीन्याभयापछिसिद्धाजत्रोचकीवनाइ०घाम
मासुकाइ०वर्षदिनपछिबानु०चांजेबानुपन्योभन्या०४९दिनधानकाभकारिमागाडी०वा
नु०सर्वरोगलाइहितगर्दछि॥ ॥अथरससिन्दूरवनाउन्याइलाजकोभाग॥ ॥पा

रोभाग २० गंधक भाग ५ नौसागर भाग २ सिसा भाग १ एतिथोक मिलाइ ४ प्रहर खलु गरी सि
 सिमा भर्नु ॥ ॥ रस सिंदूर को अको प्रकार को भाग ॥ ॥ पारो भाग १८ गंधक भाग ६ नौसागर
 भाग ६ एति मिलाइ ४ प्रहर खलु गरी सिसिमा भर्नु ॥ ॥ रस सिंदूर को अको प्रकार को भाग
 ॥ ॥ पारो भाग १६ गंधक भाग १६ नौसागर भाग ३ ॥ एति मिलाइ ४ प्रहर खलु गरि सिसिमा
 भर्नु ॥ ॥ रस सिंदूर को अको प्रकार को भाग ॥ ॥ पारो भाग १५ गंधक भाग १५ एति मी
 लाइ १ दिन सम खलु गरि सिसिमा भर्नु ॥ ॥ अथ शृंग पुट बनाउ न्या ॥ ॥ पैले जराया को
 सिङ् पोली धुलो पानु र असुरा को काथ पकाइ तेही धुलो मीलाई चक्की बनाइ पुट ३ भुंगी राज
 कोर समा पुट ३ धिउ कुमारी कोर समा पुट ३ पुन नवा कोर समा पुट ३ गनु सिद्ध भयो सर्व रोग मा
 अनु पानु भेद गरी खानु ॥ ॥ अथ वड बनाउ न्या ॥ ॥ असल रांड सेर १ गाली करुवा
 तेल माहालु नु फेरा ३ फेरी मही मा फेरा ३ ततां उदै हालनु फेरि गंतु त मो तता उदै हालनु फे
 रि गह्वर को काथ मा ततां उदै ३ फेरा हालनु सोधनु भयो ते हिरांड माटा को हांडी माहाली आ

३ फेरा

रामः
३८

गामावसाइगालुनु गल्यापछि अमिलीरः विपलकोवोकाधुलोगरी रांडः वापा
 कोहं डीमाहाली फलाम्पाडाडुलेचलां उदैगनु धुलोहालदैगनु आफै धुलोहो
 ला धुलोभयापछि फेरितोहिवडू मा गंधक हरितालहाली बलगरी मा टाकोभा
 डमाहाली मुखवंदगरी कपमहीलाइ सुकाइ गुंइठाको आंचदिनु फेरा ३ सिउंठीका
 उदमा आचदिनु फेरी ३ फेरानिबुवाकोरसमावलगरि फेरा ३ आंचदिनु सिद्धभयो
 ॥ अथ उपर्तलीकोइलाज ॥ ॥ शृंगपुटमासा १ जिरामासा १ जाइफलमासा
 १ रति पुदिनाकारसमावलगरिषुवाउनु ॥ ॥ गर्भविटभूलुन्यालाइ इलाज ॥ ॥
 नागकैसरभाग १ लवंगभाग १ रुकुवेराक्षकोगुदी फोरी आगामाभुटी सबै थोकमीलाइ
 चिसापानी सितंगरिषानदिनु वातमापनी अतिसारमापनी दिनु ॥ ॥ पेठमा
 आंउपहरि सुलुहुंदाको ॥ ॥ शृंगपुटमासा १ मुखमेलमासा ॥ महतोला ॥ रति
 मिलाइवानुनीकोहुन्छ ॥ ॥ धातुक्षीराभयामावान्याइलाज ॥ उदको फिंदु मु

ठि ५ अम्रवला ३ मिश्रितोला १ वंशलोचन तोला ॥ कास्मिरिकेशर मासा १ सुवमेल
 मासा ॥ लवंग ५ मासा १ रतिथोक बलगरि डुदका किंदसित मिलाइवानु धातु वहुत
 बछोस् ॥ ॥ केस कालागन्धक लफ ॥ ॥ मुद्गशिरव भाग ४ माजु फल भाग ३ हरी भाग
 १ अमला भाग १ खयर भाग १ निलोतुथो भाग १ नीर भाग १ नौसागर भाग १ लोहा को धुलो
 भाग १ फूट्कि रि भाग १ तांवा को कोट भाग १ रतिथोक भृंगी राज को रस मा ३ दिन सम्म
 ल्गरी केस माले पन्गनु लेप गद केश मा चिछो कति नर होस् रत माले पगरी अरिडका
 पातले छोपी सुमाल लेवां धनु भोली पल्ट अमला को चुराई करवाते ल मिलाइ पिना जस्तो
 बनाइ केस मा हली मिचि पखालनु काला केश हुँ ॥ ॥ अथ आंउ गिरा उन्मा जुला फ ॥
 सुठो तोला १ चिनी तोला १ धिउ तोला ॥ सनै पत्ति मासा १ रति मि सि म सीनु गरि बल्गरी
 धिउ मावरि पारिखानु पाउ १ पानी पीनु आंउ निको हुँ ॥ ॥ आंउ गीर उन्मा अको प्र
 कार ॥ ॥ इसक गोल भुया को मासा २ काचो इसक गोल मासा २ मिश्री तोला ॥ रति मसी
 नु गरि बल्गरी गाई को डुद पाउ १ पानी तोला ४ मिलाइ पकाइवानु निको हुँ ॥ ॥

नाकवाटरक्तआयाकोथामन्याइलाजः॥ ॥ दारिमकोफुलः५भोःमिश्रिःचिसापानी
माषल्गरिकपछानिगरिःनाकमाथोपाचुहाउनुःरक्तधामीन्ध्र॥ ॥ पेटमाकसरभयाको
कसरगिरांउन्मा॥ ॥ कांठावालवेदानामासा५लवांङ्कफुल९मिश्रीतोला९पानीसेरः॥
इसकगोलमासा३एतिषल्गरिपीनुः॥ ॥ अर्कोप्रकारः॥ ॥ पित्तपापजतोला९मुनका
दाबदाना७मिश्रीतोला॥ ॥ पानीसेरः॥ ॥ एतिषल्गरिपीनुः॥ ॥ आंउकोचूराः॥ ॥
धनित्रामासा३अमलामासा३पित्तपापजामासा३असुरोमासा३मुनकादाबदाना५मरी
चदाना५मिश्रीतोला॥ ॥ एतिषल्गरितातापानीसितमानुः॥ ॥ अथबृहत्सहानारा
यरातीतैलः॥ ॥ वेलकोजराधानि४अस्वगंधाधानि४कंटकारीधानि४गोबुरधानि४टट
लोधानि४विंहीसवंगिधानि४निमुधानि४दुरालंभाधानि४अतिसूधानि४गिन्यारिधानि
४विरिकोजराधानि४पाजरिधानि४एतिः९१९श्रीषधी९६१६पाथिपानीमापकाइ३१२पाथी
पानीशेषराखीकपरछान्गरिःतेलमामिसाइःमधुरोआंचगरिपकांउनुःतीलकोतेलपा

धिठ को माग को रस औषधिको रस पकाइ सक्या पछि वाक्रा को पित्त र गो लोचन पाथी ८
 पानी मा पकाइ आधा घटाइ त्पोरस तेल मा मिसाइ पकांउनु वाक्रा को पित्त तोला ६४ गो लोच
 न तोला ६४ भाग हो इउ इथोक को रस तेल मा पाकी सक्या पछि कुहिला को जर धानि ८ पाथी
 ३२ पानी मा पकाइ रोष पानी पाथी ८ राखी तेल मा मिलाइ पकाउनु फेरिते ही तेल मा मिला
 उन्या औषधि राह्या तोला १८ अस्वगंधा तोला १८ सुंफ तोला १८ देवदारु तोला १८ कुट तोला १८
 वनमुगी वनमास तोला १८ साल परित तोला १८ पुष्ट परित तोला १८ कृष्णगरु तोला १८ केशर
 तोला १८ जटामसी तोला १८ चुत्रा को वोक्रा तोला १८ हलै हो तोला १८ कुम्कुम तोला १८ श्री घंड
 तोला १८ पुष्कर्मूल तोला १८ अलैची तोला १८ जेठिमधु तोला १८ तगर तोला १८ मोथ्या तोला १८
 तेजपात तोला १८ भुंगी राज तोला १८ मेद तोला १८ महा मेद तोला १८ कांकोली तोला १८ क्षिरका
 कोली तोला १८ रिद्धी तोला १८ हृदितोला १८ रिसभ तोला १८ वृसभ तोला १८ सुगंध वाला तोला १८
 बीजो तोला १८ पलांस को कुल तोला १८ पुनर्नवा तोला १८ टिमुर तोला १८ सहचर तोला १८ मी

सि. तेल पाकी उताया पाछे फेरिते सै तेल मा मीला उ न्या इलाज. कपूर तोला १२ केशर तोला
१२ कस्तुरी तोला १२ सिल तोला १८ एति हाली काठ ले चलाउनु. सिद्ध भयो. घण्टा मारा धनु. ॥
॥ रक्त प्रहर स्वेत प्रहर को इलाज. ॥ अशोक को वो को तोला ८ पानी तोला ८८ मी
लाइ पकाउनु. वांकी पानी तोला ३२ राखी. गाइ को उद तोला ३२ सित. मिलाइ ३ दिन सम्म १६
तोला धानु. ॥ अको प्रकार. ॥ कुरा को जर चो लानी मा धलु गरी कपर छान गरी ३
दिन संम धानु. निको हुन्छ ॥ अको प्रकार. ॥ सरु हर्दि भाग १ रसांजन भाग १ चिराइ
तो भाग १ असुरो भाग १ बाल वेल भाग १ रक्त चन्दन भाग १ एति मीलाइ काथ पकाइ धानु नी
को हुन्छ ॥ अको प्रकार. ॥ फूट् किरी मासा ५ गाइ को दही सित धलु गरी धानु. निको
हुन्छ ॥ अको प्रकार. ॥ हरो मासा ४ वरो मासा ४ रसांजन मासा ४ फूट् किरी मा
सा ४ एति मिलाइ मसिनु गरि धलु गरि ११ मात्रा वनाउनु. गर्मि वात भया. गाइ को दही सित
धानु. सर्दिले भया. ताता पानी सित धान दिनु. निको हुन्छ ॥ अथ जिभ्रो फूट् को इ

लाज ॥ ॥ रसांजन तोला ॥ ॥ सेतो वयर तोला ॥ ॥ तावा वरितोला ॥ ॥ सुख मेल तोला ॥ ॥
 दक्षिण सुपारी तोला ॥ ॥ कांक्रा को विया तोला ॥ ॥ अस्वगंधा तोला ॥ ॥ नाग केशर तोला ॥ ॥
 जिरा तोला ॥ ॥ अभ्र व तोला ॥ ॥ एति औषधि घोड ता प्र्या कारस मा वल गरि वरि वनाइ
 मुख माहाली रा वनु न को हुंछ ॥ ॥ जिभ्रो फुयो को लेष्ट ॥ ॥ मुंगुलो भाग १ हरिया
 इन रि वल भाग १ जिरा भाग १ एति वल गरि जिभ्रा माले पनु गर्नु ॥ ॥ अथ पद र नामा
 रसः ॥ ॥ सोध्या को पारो तोला १ नागर स तोला १ रसांजन तोला ३ लोध तोला ६ एति
 मिलाइ दिन १ संम अरु सा को रस मा वल गरि २ लाल का वरि वनाइ मह संग वान दिनु अरु
 को नै इ लाज ले निको भए न भन्या पनी ए स लेनी को हुंछ ॥ ॥ पर दर को इ लाज पाक ॥ ॥
 जिरा पाउ १ गाइ को दुद सेर १ घिउ पाउ ॥ ॥ चिनी सेर ॥ ॥ जिराला इ म सीनु गरी वल गरी एहि
 दुद मा फराउनी पकाउनु चिनी हाली घिउ मा भुटनु अरु औषधिको धुलो वल गरि हालनु पन्था
 तेज पात तोला ॥ ॥ नाग केशर तोला ॥ ॥ सुख मेल तोला ॥ ॥ दाल चिनी तोला ॥ ॥ पिपुला तोला ॥ ॥

सुंठितोला ॥ जिरातोला ॥ स्याहाजिरातोला ॥ चितोतोला ॥ चसूतोला ॥ अनारतोला ॥
रसांजनतोला ॥ धनीत्रातोला ॥ हर्दितोला ॥ कसेरुतोला ॥ वंशलोचनतोला ॥ तिबुरतो
ला ॥ सतिमिलाइषलुगरितेहिकुराउनीमामिलाइ १ तोलाकावरीवनाइ ३६ सितधानदिनु
निकोहुंछपुष्टपनीहुंछ ॥ ॥ अथप्रहरकोकाथ ॥ ॥ दारुहर्दिमासा २ रसांजनमासा
२ नागरमासा २ मोथ्यामासा २ भेलामासा २ बेलकोगुदीमासा २ अरुमासा २ चिराइनोमासा २
पानीमाना १ मापकाइअष्टावशेषराखीकपरछानुगरीठंडातुल्याइधानदिनु ॥ ॥ प्रहर
रोगमादाहाहुंदाहिन्याइलाज ॥ ॥ कुभिंडाकोपानीतोला ५ कांचोलाहातोला २ मिलाइ
धानदिनु ॥ ॥ अर्कोप्रकार ॥ ॥ चौलाइकाजराकोरसूतोला २ रसांजनमासा १ मह
तोला २ सतिमिलाइपातमाराखीचाटुनु २ चौलानीपिनदिनु ॥ ॥ दाहाकोइलाज ॥ ॥
कुशकाजरापानीमोपिंधिचौलानीमोमिलाइधानदिनु ॥ दाहानिकोहुंछ ॥ ॥ प्रहरकादा
हामाहिन्याइलाज ॥ ॥ असोककोबोक्राकोरसूतोला १ सोध्याकोगुग्गुलुमासा १ महमा

धत्तगारि वरिवनाइ चोत्तानी सितधानदिनु ॥ ॥ प्रहरभयामा अंगमालगा उन्माचूरगि ॥
 ॥ ॥ जामुनभाग १ पल्लोस्को छोटी भाग १ मोचरसभाग १ रालभाग १ धावाको फूल भाग
 १ एतिचूरगारि बुकनी वनाइ अंगमा घल्लु ॥ ॥ वातदेवी कपाल दुव्यामा दिन्ना ॥ ॥
 सुं डिकोरस तोला १५ गाइ को घिउ तोला १० मरिच तोला ॥ ॥ एतिमिलाइ पकाइ कपालमा
 हात्तुनु ॥ ॥ सूतको उपाय ॥ ॥ विन्यानुन मासा ३ फराया को हिंड मासा २ धत्तग
 रिताता पानी सितधानु ॥ ॥ केसू काला गरुं उन्मा ॥ ॥ कुरिला को जरा काला तील
 समभाग गारि धत्तग रिदिन २१ सम केसू माले पुगनु काला केरा हुंछ ॥ ॥ अथ लवंगा
 दिचूरगि ॥ ॥ लवंग भाग १ कपूर भाग १ सुखमेतु भाग १ हात्तु चिनी भाग १ नाग केसर भा
 ग १ जाइ फूल भाग १ उशीर भाग १ सुगंध भाग १ कल्लु जिरी भाग १ अंगरु भाग १ वंशलोचन भाग
 १ जरा मसि भाग १ कसलु गहा भाग १ पिपुला भाग १ श्रीखंड भाग १ तगरु भाग १ सुगंध वाला भा
 ग १ कंकोलु भाग १ मिर्चा भाग ८ एतिमिलाइ चूरगि गर्नु तयार भयो ॥ ॥ अथ रसकपूर

बनाउ न्यातजबीज ॥ ॥ सुद्धसुततोला १५ पत्थरिगेरुतोला १५ इंटको धुलोतोला १५ धरि
को धुलोतोला १५ फरुकि रितोला १५ सिंधोनुनुतोला १५ धमिराको माटोतोला १५ समुद्रनुनुतो
ला १५ कुह्माल्काचकीको माटोतोला १५ एतिसमभागगरि खल्गरि कपरामाछानी सूनमा
मिलाइ १ प्रहरसम्म खल्गरि हांडिमाहालनु तह्वो हांडिकोर उपह्वो हांडिको मुखजोरी ३ फेरा
कपर्मदिलाइ धाममा सुकाउनु सुकापछि चुल्हामा बसाइ ३२ प्रहरसम्म दाउराको आंचहि ३२
पुण्यापछि नसेलायासम्म कति घञ्चनलग्नाइ राखनु सेलायापछि तह्वोइ कनमाथि ह्वो
हांडि रिकनु उपह्वो हांडि मालाग्याको सेतो रसक पूर होतयारभयो योरसक पूर ३ लालको
मात्रा अथवा १॥ लालको मात्रा पुराना गुडको डह्वा भित्र हाली खानु पान्खानु दुदभात दुदरो
टी खानु योशलाजजोछ समस्त रोग हरोस् रसको फल उपदंस हरोस् अग्नीविठा वस् कांती
बढोस् पुष्टहवस् वीर्यबल हवस् ठेरस्त्री सितप्रसंग हवस् फिरंगरोगको केशरिजस्तोछ समस्त
ऊष्टरोगको कालाग्निजस्तोछ समस्त घाउ मटिराको नासुगन्ध सुदुजस्तोवर्ग मानीको हवस्

अग्नि को जलो ते जह वस्त्र समस्त रोग को चोर हो संसारि रोग को अनुपान् गुरु को पी गो मु
दि पात लोच की बनाइ ३ लाल रस हा ली उ सै माथी ल बाइ को धु लो हा ली धान दिनु निको रुच्छ
॥ अथ अभ्रव को अमृत करण ॥ ॥ अभ्रव भाग १० त्रिफला को काथ भाग १६ गाइ
को घिउ भाग ८ एति मिलाइ मंदाग्नि माष काउनु घिउ र त्रिफला को काथ मित्या पछि अ
मृत करण भयो सर्व रोग लाइ ऊंछ ॥ ॥ अथ दांत न कुल न्या पेठ को गोला सूत वायु ना
सुन्या रोम न कुल न्या १० वर्ष को वात पनि निको रुन्या इलाज ॥ ॥ मेधि माना २ मह माना
३ लवांइ माना १॥ विपला माना २ वायु विडंग माना ॥ अडुवा सेर २ जुवानु माना २ बौं जो मा
ना १॥ जाइ फल दाना २५ विपल जरी माना २ चिनी पका सेर २ गुरु को पिठो पाथी १ नरिवल
दाना ५ वावरिका पात कुल सुठो माना ४ इन्द्र जौ माना १॥ घिउ सेर २ एति मिलाइ माटा का
हांडी मारावी मैहा दिन माटा मागा डि राखनु बांहा पछि उतारि धानु पोइ लाज बरव दिन सम
पनी विश देन ॥ ॥ अथ १ पुट मा अभ्रव मान्यति जबीज ॥ ॥ अभ्रव भाग १ स्वाग भा

ग १ सति वरो वर भाग गरी माटा को भोंडा मा हाली गुंइठा को आग मारा तो गरि पुर दिनु रातो भयाप
छि तात्ता ते गाइ काउद मा हाल्नु र बाँहा पछि मसिनु गरि बल गरि सानु बाटु लोचकी बिनाइ धा
म मासु काइ पुर दिनु तयार भयो ॥ ॥ अको प्रकार ॥ ॥ माटा को भोंडा मा १ पत्र अभ्र १
पत्र कलमी सोरा एस्ते परिकार ले पत्रै पत्र राखी गुंइठा मा पुर दिनु सपेत अभ्र वत तयार भयो
॥ ॥ सोर्ना मा छि सोध न्यात ज बिज ॥ ॥ सोर्ना मा छि भाग १ सिधो नुर् भाग १ वरो वर
बल गरी फला म्या भोंडा मा हाली अमिलो पानी मिसाई पकाउनु सिंग पज स्तो रातो गरि न
उठे ज्वाल् सम्मत ताउनु सेला या पछि साफ गरि पानी मा धोइ राखनु सोध न् भयो ॥ ॥ अ
थ गंधक सोध न्यात ज बीज ॥ ॥ असल अंबला सार गंधक बल गरि गाइ का धिउ मा पका
इ कपरा मा छानी गाइ को उद मा तात्ता ते हाल्नु सोध न् भयो ॥ ॥ अथ विष सोध न्या ॥ ॥
विष लाइ गाइ को गंतु त मा ८ प्रहर सम्म भीजाइ राखनु ८ प्रहर पुग्दा पछि १ प्रहर सम्म गंतु ते मा
पकाउनु घाम मासु काइ राखनु सोध न् भयो ॥ ॥ अथ अजै पाल सोध न्या ॥ ॥ अजै पाल

को गेडा फोरी वोका फाल्नु गुही मात्रै रुमाल मापो कावानु रुमाटा को भांटा माहाली भौसि को गो
 वर पानी मारयाली मिसाइ पकाउनु प्रहर ४ पकाइ सक्या पछि पानी ले धोइ २ कप ध्यास भीत्र
 को के भ्राफाली केलाइ बल्गनु रुमाटा का बवटा मावा दुलो गरि ले छु घाम मा सुकाउनु जति भ
 या को चिह्नो बवटाले सोचत छु तव बुकि कि कनु बाहा पछि सोधनु भयो इलाज माहालनु ॥ ॥
 अथ कपूर सोधन्या तजवीजे ॥ ॥ माटा का भांटा २ बनाउनु १ भांटा मा कपूर हालनु अक भांटा
 ले छोप्नु सासु जानन पावस् मनी बाट मसी यार का अनुपासु आंच दिनु उपधो भांटा लाइ भि
 जाया का दुमाले पुछ्ते रहनु २ भांटा तात नन पावस् सेला या पछि बोल्नु रु कपूर वारीयो उपधो
 भांटा माला ग्या को सुघर गरी बुकनु सहि क्रम ले जति जति घामो तती तती बिठियो छु ॥ ॥ अ
 थल वरग धारु ॥ ॥ सुं डिको डइ सेर १ जुवानु तोला १० अनार को वोका तोला ५ वोडा तोला ५ आं
 क का पालु बाहु सा तोला १० विमानु न तोला ३ सति सबै मिलाइ भस्म बनाउनु माटा का भांटा मा अर
 नी भया पछि पिपला तोला १ लवां तोला १ मसिनु बल्गरी ते से अरानी मा मिलाउनु तयार भयो ४ मा

मात्रागर्नु
साको अनुपाद् चिसापानी सितबानु ॥ ॥ ओलो पित्त ज्वर चोथो ज्वर को धूप ॥ ॥ गो
कतंग्र भाग १ मयूर को पोष् भाग १ सपको कांचुली भाग १ मइन फल भाग १ भूत केश भाग १ वांस
को वोक्रो भाग १ रुद्र निर्माल्य भाग १ नंजा घिउ भाग १ मयूर को विष्टा भाग १ सस्युं भाग १ वोक्रो भा
ग १ हिंङ् भाग १ वर को लहरा भाग १ कपास को बीज भाग १ सतिथोक वाक्रा को सुत माखलग
रि धूप दिनु सर्व ज्वर ना ॥ ॥ अथ पित्त घ्नः ॥ ॥ कुट्ट कितोला १ मुडिलो तोला १ पिप्ला
तोला १ विंही तोला १ असुरा को पात तोला १ चिरा इ तोला १ मरिच तोला १ सति सवे मिलाइ
खलग गरि साना साना वरि वनाइ घाम मा सुकाइ राखनु ॥ ॥ गोली को मात्रागर्नु खलग दा
चिसापानी सितखलगर्नु ॥ ॥ अथ ज्वरं कुशः ॥ ॥ मरिच तोला १ जवावार तोला १
कालो वांस क तोला ६ सति मिलाइ चिसापानी सितखलगर्नु केराउ जवा वरि वनाउनु तयार
भयो ॥ ॥ अथ जाति कादी फाडा रक्त मासी आंठ धां मूया ॥ ॥ जाइ फल तोला १ बडि
मूल तोला १ लबाइ तोला १ इन्द्र जौ तोला १ बेल को चाना तोला १ आंघ को कोया तोला १ रूप के

शरतोला १ अफिममासा ५ एतिसवैमिलाइ मसिनुगरिखल्गरि १ मासाप्रमाराकाव
 रिबनाइ तातोपानी सितमानदिनु ॥ ॥ भोकजगाउन्मापाचक ॥ ॥ जवावारतोला
 १ सिधोनूनतोला १ विमानूनतोला १ पांगानूनतोला १ सोचरनूनतोला १ हरेतोला १ वरो
 तोला १ अमलातोला १ जुवानूनतोला १ अजमोदातोला १ पिपलातोला १ मरिचतोला १ सुठो
 तोला १ सुंयतोला १ धनित्रातोला १ मुद्याकोजिरातोला १ मुलाकोविउतोला १ चितुकोजर
 तोला १ जाइपटतोला ॥ लवांइतोला ॥ दालचिनीतोला ॥ जाइफलतोला ॥ साध्याको
 भाइतोला १ हिंइतोला ॥ सुखमेलतोला ॥ फुरयाकोस्वागतोला ॥ एतिचूरगगरि यह
 मूचालुनु हारिम् कागति एति ३ थोकमा १ थोकको जो अमिलोपाइन् हलीखल् गरी
 केराउप्रमाराकागोलीवनाइमानु ॥ ॥ आगालेपोल्याकोमलम् ॥ ॥ वाक्रिकोउद
 रसेतोतिल् कपूर एतिमिलाइलेपगनु ॥ ॥ अतिसारग्रहणिको ॥ ॥ पिपल
 कावोक्रा वरकावोक्रा जामुनाकोवोक्रा गुल्बरकावोक्रा आंयकाकोयाकोगुही पाकर

कोबोका. अनारकोबोका. पोस्ताकोबोका. कौरैया. सतिमिला इकाथगरि. पिनदिनु ॥ ॥
अथवाललाक्षादितैल ॥ ॥ लाहाकोरसपाथि १ तिलकोतेलपाथि १ रहीकोपानीपाथी ४
सतिथोकपकाउनु. पानिजवसुक्यो. तवहालून्या. चूरु. राह्मातोला १ रसांजनतोला १ कूटतो
ला १ अस्वगंधातोला १ चुत्रोतोला १ सुंघतोला १ जेठिमधुतोला १ देवदारुतोला १ मरुइतोला १
कुटकीतोला १ रेनकातोला १ सतिचूरुगरीतेहिपकायाकातेलमाहालून्यु. गर्मिकालमालाउनु.
सर्वरोगहर्न्यावलवठन्याहुंछ ॥ ॥ अथलाक्षादितैल ॥ ॥ लाहाकोरसपाथी १ तिलकोते
लपाथि ४ मागाइकोमहीहालीपकाउनु. कुटकीतोला २ चुत्रोतोला २ हलेदोतोला २ मरुइतोला
२ तगरतोला २ राह्मातोला २ अस्वगंधातोला २ नेवारिभायालेष्विभगत्तोला २ श्रीखंडतोला २ चि
राइतोतोला २ अमलातोला २ हरोतोला २ वरोतोला २ जटामसितोला २ सलाभयोतोला २ कुटतो
ला २ सतावरीतोला २ मजिदोतोला २ मोथ्यातोला २ सतिसवैखलुगरीपानीमाभिजाइतसेतैलमा
हालीपकाउनु. पाक्यानपाक्याकोविचारगनलिइ. वातिवालीहेनु. र. बल्योभन्यापाक्यो. बलेनभन्या
पाकेन. योलेष्याकोसुगंधिमसाला. केहीअधिहालेनु. केहीपछिहालेनु. तयारभयो. त्योतेलकोगु

राग-ज्वररोगजा-वातरोगजा-सुतकमारिकोरोगजा-सर्वेथोकलाइगुणगरु॥ ॥ अथविष
 गर्भनामातेल ॥ ॥ श्रीचिंडभाग१ गोवरकोरसभाग१ हल्लेदोभाग१ देवदारुभाग१ वायुविडंग
 भाग१ हर्दिभाग१ मोथ्याभाग१ वलुभाग१ वाक्रीकोडुदभाग१ सेतोकरवीरकोजराभाग१ सि
 लाजितभाग१ इन्द्रानीभाग१ विषभाग१ करुवातेलभाग१ २८ एति ओषधि मंदाग्नीमाप
 काउनु-पाक्यानपाक्याकोविचारलाइवातीवालूनुरबल्योभन्यापाक्यो-योतेलले१८ प्रकार
 काकुष्ठजा-वातजा-सर्वसुजजा-प्रमेह-मुत्रकुष्ठ-उपतली-पद्याला-सर्वरोगजा-वल्लहृदिहो॥ ॥
 अथभास्करनुन ॥ ॥ पिपलाभाग१ पिपलीमूलभाग१ धनिजाभाग१ जिराभाग१ सिधो
 नुनभाग१ विन्यानुनभाग१ सुनपातितोला१ नागकेसरभाग१ पदंचालनुनभाग१ सौचरनुनभा
 ग॥ मरिचभाग॥ कृष्णजिराभाग॥ श्रुठोभाग॥ दालचिनीभाग॥ सुखमेलभाग॥ समुद्रनुनभा
 ग१॥ तेजपातभाग१ हारिमकोअमिलोभाग२ एति चूर्णगिरीवानु-यस्केगुण-सूय्यकाते
 जजस्तोअग्नीहो-अनुषामसंगवानु-मंदाग्निअजीर्णजो-आंउपाकहो-पेटकासर्वरोगजा॥ ॥
 अथवाललवंगगादि ॥ ॥ लवाड-भाग४ कपूरभाग४ केदारभाग४ कमलकोकेदारभाग४ कम
 लगदाभाग४ नीलकमलभाग४ करजभाग४ कंकोलभाग४ वालभाग४ उशीरभाग४ श्रीचिंड

भाग ४ मोथ्याभाग ४ पिपलाभाग ४ सुठोभाग ४ वंशलोचनभाग ४ वेलकोचानाभाग ४ अले
 चिभाग ४ एतिचूर्णगरी तुलाला ४ मासा सा नाला ४ मासाको मात्रागनु अनुपाम ताता पा
 नीको ज्वरो भयामहसंगदीनु मागला गमाचो लानीसंगदिनु तृदोष तिर्था अजीर्ण अमन्
 पुर्क्षा दाहा निको हो ॥ अथ मध्यमचन्दनादि ॥ ॥ रक्तचन्दनभाग १ जेठिमधुभाग १ अले
 चिभाग १ उशीरभाग १ मोथ्याभाग १ जिराभाग १ नागकेशरभाग १ धनीजाभाग १ पिपलाभाग १
 श्रीखंडभाग १ दालचिनीभाग १ मरिचिभाग १ एतिषलुगरी चिनीभाग दुहाली मासा ५ को मात्राया
 नु रक्तपित्त पिनास वायु रक्तसोच जा चिसापानी सितवानु ॥ अथ हिंगाष्टकः ॥ ॥ म
 रिचभाग १ पिपलाभाग १ अजुवानुभाग १ सुठोभाग १ जिराभाग १ कलजिराभाग १ सिंधोनुन
 भाग १ हिंडूभाग १ कोआठोभाग एतिषलुगरी ताता पानीसंगवानु अथवा पहिले भातकागा
 ससंगवानु वायु स्तूल जा ॥ अथ पद्मविद्याचूर्ण ॥ ॥ कमलगदाभाग १ जाइफलभा
 ग १ जाइपलभाग १ जुवानुभाग १ वेलकोचानाभाग १ हारिमकोवोकोभाग १ सिंधोनुनभाग १
 एतिषलुगरी ताता पानी सितवानु साजवीहान ज्वर अतिसारजा ॥ अथ लसुनाष्टकः ॥

हिङ्-भाग ॥ विपलाभाग २ मरिचभाग २ सुगोभाग २ चिताकोजरोभाग २ सिंधोनूनभाग ४ लसून
भाग ६ एतिथोक-कागतिकारसमाचलुगरी-अमलाप्रमारागवरिवांधनु-तातापानीसिंगवानु-वा
यु-सूल-जा-अग्निवह ॥ ॥ अथ कुविराक्षपाचक ॥ ॥ कुविराक्षभाग १ हिङ्-भाग १ नागर
भाग १ सिंधोनूनभाग १ लसूनभाग ४ एतिचूर्णगरीवानु ॥ ॥ अथ टिमुरादिपाचकः ॥ ॥ टि
मुरभाग १ मरिचभाग १ विपलाभाग १ सुगोभाग १ जुवानुभाग १ अजुवानुभाग १ सिंधोनूनभाग १
एतिचूर्णगरितातापानीसितवानु-वायुहर-सूलजा ॥ ॥ अथ हारिमकोपाचकः ॥ ॥ ह
रिमकोअमिलोभाग १ धनिजाभाग १ जीराभाग १ चिताकोजराभाग १ जुवानुभाग १ मरिचभा
ग १ सुगोभाग १ विपलाभाग १ हिङ्-भाग ० एतिचूर्णगरिवानु ॥ ॥ अथ मुखकाचायाको
इलाजः ॥ ॥ कालातिल-सेतोसरेस्यं-कालोजिरा-सेतोजिरा-एतिबलगरिडुदसगमुद्धिसां
जमाचायामाघलु ॥ ॥ अकोप्रकारः ॥ ॥ इन्द्रानिकोजरो-वाक्रीकोडुदमीलाइ-चायामा
लाउनु ॥ ॥ अकोप्रकारः ॥ ॥ पुननवाकोजरो-भांगकोरस-मीलाइलाउनुचायाजा ॥ ॥
अकोप्रकारः ॥ ॥ मुशलीकिंद-कागतिकारसमाघोटीलाउनुचायाजा ॥ ॥ अथ कनकसु
५ विन्यानुनभाग १ सिंधोनूनभाग १

रामः

४७

हरि रसः ॥ ॥ सोध्याकोसी गृध्र भाग १ सुद्वगंधक भाग १ सुद्व अमृत भाग १ धतुराको बीज
भाग १ मरिच भाग १ पिपला भाग १ फुरायाको स्वाग १ सति मीलाई २ प्रहरसम्म खल गरी २ ला
लकावरी बनाउनु अल्गर्द चिसा पानी सित खल गर्नु र जिरा जाइ फल अतीस को अनुपाम
गरी चिसा पानी सित खान दिनु ६ प्रकारको अतिसार हरोस् ग्रहनी रोग हरोस् भोक लागोस्
इही भात खान दिनु चिसो पानि पिन दिनु ॥ ॥ अथ चन्द्र प्रभोरसः ॥ ॥ कपूर भाग १
बोझो भाग १ भद्र मुस्ता भाग १ चिराइनो भाग १ देवदारु भाग १ हलेदो भाग १ अति विषा भाग १ चुत्रा
को जरा भाग १ पिपल जरि भाग १ चितो भाग १ धनीजा भाग १ हरो भाग १ वरो भाग १ अमला भा
ग १ चाभो भाग १ मोध्या भाग १ वायु विडंग भाग १ गज पिपला भाग १ सोध्याको स्वरगि माक्षि भा
ग १ मरिच भाग १ सुठो भाग १ पिपला भाग १ जवाखार भाग १ साजि खार भाग १ सिंधो नुन भाग १
विश्वानुन भाग १ सोचर नुन भाग १ निसोध भाग १ सोध्याको अजै पाल भाग १ तेज पात्र भाग १
हालु चिनी भाग १ सुख मेल भाग १ वंशलोचन भाग १ लोहा सार भाग १ चिनी भाग ४ अम्रेश भाग १
सोध्याको सिलाजीर भाग ८ सोध्याको गुग्गुलु भाग ८ सति मीलाई ८ प्रहरसम्म वेस् गरी खल

गर्नु २१३ लालको वरीवनाइ घाममा सुकाउनु सिद्ध भयो बान्पा अनुपाम तातो पानि सितप
 नीवानु अथवा महसितपनीवानु अथवा मह हलेहो सितपनीवानु मह सुठो पीपला सीतपनी
 वानु रोगको विचार गरि अनुपाम गर्नु रस्को गुरा २० प्रकारको धातु ८ प्रकारको मुत्र रु ४
 प्रकारको पथरि रोग ऊह रोग अर्श रोग लुतो फियो भगंदर रोग दंत रोग नेत्र रोग रितुको वे
 धा धातुरोग मंदाग्नी अरुचि स्वास कास वात पित्त कफ जहर वात निको हुन्छ ॥ अथ
 महाज्वरं कुरारसः ॥ सुद्ध पारोभाग १ अमृतभाग १ शुद्ध गंधकभाग १ धतुराको बीजभाग ३ मरिच
 भाग ४ सुठोभाग ४ पिपलाभाग ४ एतिथोक ज्यामीरको रस अथवा अडुवाको रसमा ४ प्रहर बल
 गरी रलालको मात्रा वरीवनाइ ज्यामीरको रस अथवा अडुवाको रस अथवा तुलसीपत्र अथ
 वा घोडाताप्राको रस सितबान्दिनु सन्निपात प्रभृति सर्वज्वर निको हो ॥ अथ उदकमं
 जरिरसः ॥ शुद्ध पारोभाग १ शुद्ध गंधकभाग १ पुरायाको स्वाग भाग १ मरीचभाग १ चिनी
 भाग ४ माछाको पित्तभाग ८ एति मिलाई ८ प्रहर सम अडुवाको रसमा बल गरि २१३ लालको व
 रीवनाइ अनुपाम भेद गरी वानु ॥ अथ अग्नीकुमार रसः ॥ सुद्ध पारोभाग १ शु

द्वगंधकभाग १ अमृतभाग १ मरिचभाग ८ कौडाभस्मभाग १ संखभस्मभाग १ एतिमिलाइ ४ प्र
 हरसम्मज्ज्यामीरकारसमाखलुगरि २ लालकामात्राकोवरिवनाइ खुवाउनु तातोपानीरलवाइ
 सितधानदिनु भोकजाग विस्तुचीकोरोग पांडुरोग वायुरोग हर ॥ ✖ ॥ अथसूलगजकै
 सरिरसः ॥ ॥ सुद्धपारोभाग ४ अमृतभाग ४ सुद्धगंधकभाग ४ मरीचभाग ८ पिपलाभा
 ग ८ सुठोभाग ८ फुरायाकोहिंडू भाग ८ सिंधोनूनभाग ३२ अमिलीकोक्षारभाग ३२ सुद्धसं
 खभाग ३२ एतिसभमिलाइ निववाकारसमा ४ प्रहरसम्मखलुगरि २ मासाकोवरीवनाइ ता
 तापानी सितधानदिनु सर्वसूलनिकोहो ॥ ॥ अथबृहत्तरांखवटी ॥ ॥ स्युंडिभस्म
 भाग १ आंकभस्मभाग १ अमिलीभस्मभाग १ अपामार्गभस्मभाग १ केराकोवोक्राभस्मभा
 ग १ तिलको कोसाभस्मभाग १ पलांसभस्मभाग १ सिंधोनूनभाग ४ समुद्रनूनभाग ४ सौच
 रनूनभाग ४ विन्यानूनभाग ४ पांगानूनभाग ४ साजीवारभाग ४ जवावारभाग ४ स्वागभा
 ग ४ संखभस्मभाग ४ सुठोभाग १२ मरीचभाग ८ पिपलाभाग ४ फुरायाकोहिंडू भाग २ पिपल
 जरिभाग २ चितोभाग २ जुवानुभाग २ जिराभाग २ जाइफलभाग २ लवंगभाग २ सुद्धपारो

रसः ७

भाग १ सुद्धगंधक भाग १ अमृत भाग १ सुद्धमनसिला भाग १ सतिमिलाइ निवृत्ताकार समा
 ८ प्रहरसंमवलगरी १ मासा को वरीवनाइ घाममा सुकाउनु तयार भयो. यो संभवटीले सर्व
 गलाइनासगरोस्. ८ प्रकारको स्तूलनासहवस्. विसृचीरोग. अलसरोग. अजीर्णहिरोस्. सर्व
 रोगलाइतातो पानी सितवानदिनु. ॥ अथ लघुशंखवटीरसः ॥ ॥ अमीली भस्म भा
 ग ४ सिधोनुन भाग ४ सोचरनुन भाग ४ विष्णुनुन भाग ४ साभरनुन भाग ४ पांगानुन भाग ४ +
 शंख भस्म भाग ४ मरिच भाग ४ सुठो भाग ४ पिपला भाग ४ फुराया को हिड् भाग २ अमृत भाग १
 सुद्धगंधक भाग १ सुद्धपारो भाग १ सतिमिलाइ कागतिकार समा ४ प्रहरसंमवलगरी वयरका
 दाना जत्रा वरीवनाइ घाममा सुकाउनु तयार भयो. तस्को अनुपाश्रुताता पानी सितवानु. पेठ
 को समस्त रोग. स्तूल. विसृचीरोग मंदाग्नी. निको हुन्छ. ॥ अथ इक्षुविधिरसः ॥ ॥ पारो
 भाग १ स्वाग भाग १ मरिच भाग १ गंधक भाग १ सुठो भाग १ पिपला भाग १ हरो भाग १ सोध्याको अ
 जैपालु भाग ३ सतिमिलाइ चिसा पानी मा ४ प्रहरसंमवलगरी २।३ लाल को वरीवनाइ घाममा सु

काउनु. तयारमयो. सूत्ररोग. वांतरोग. सोथरोग. वातरोग. गुल्मरोग. आधमान्दरोग. आमरोग. ए
तिरोगमा. चिसोपानीर. चिनीसितवानदिनु. जतिधेरैचिसोपानीयाला. जतिधेरैहस्तहुंछ. सहिस
केनभन्या. तातोपानीवानदिनु. हस्तवंदहुंछ. ॥ अथचिंतामरिगुटीका ॥ ॥ पारोभाग१गं
धकभाग१पिपलाभाग१सुठोभाग१पंचत्वराभाग१मरीचिभाग१जवाधारभाग१साजिधारभाग१
सेतोजिराभाग१कृष्णजिराभाग१अमृतभाग. ॥ एतिमिलाइ४प्रहरसम्मअडुवाकारसमाखलुगरी
पलालकोमात्रागरि. तातापानीसितवानदिनु. आमज्वर. सन्निपात्. तरुणज्वर. वांति. भ्रान्ती. एतिवे
धामादिनु. ॥ अथज्वराग्निगुटीका. ॥ ॥ पारोभाग१अमृतभाग१गंधकभाग१स्वागभाग१
सुठोभाग१मरीचिभाग१पिपलाभाग१एतिमिलाइ. भृंगीरजकोरसमा४प्रहरसम्मखलुगरी२।३लाल
कोवरीवनाइ. चिनीर. चिसापानीसितवानदिनु. कस्तैतरुणज्वरभयापनीनिकोहुंछ. ॥ अथआ
नन्दभैरवरसः. ॥ ॥ सिंगरुभाग१अमृतभाग१मरीचिभाग१स्वागभाग१पिपलाभाग१एतिमिला
इ. ज्यामीरकोरसमा४प्रहरसम्मखलुगरी२लालकामात्रावरीवनाइ. तातापानीसितवानदिनु. स्वा

स. कास. सन्निपात. ग्रहणि. सूत्र. मेह. कायारोग. वायु. भयामा. दिनु. ॥ अथ भैरवानंद. रतिव
 र्दनी मोदकः ॥ ॥ अभ्रव भाग ४ वड्. भाग २ रस सिंदूर भाग १ घितु मा भुटी विजया भाग ७ वंशलोच
 न भाग २ नाग केशर भाग २ सुषमेल् भाग २ तेज पात भाग २ मरीच घितु भाग २ सुठो घितु भाग २ घितु मा भु
 टी जिरा भाग २ जाइ फल भाग २ पिपला घितु भाग २ लवंग भाग २ जाइ पट्ट भाग २ सपेत् चिनी भाग ३६ मह
 पाउ २ गाइ को घितु पाउ १ ॥ रतिषल्गरी ५ ॥ दमासा को वरिवनाइवानु. साद्रेजी र्ग भयामा पनी दिनु. धा
 तुक्षीरा भयामा पनी दिनु. दुद घितु मिश्री. अनुपाम्गर्नु. अनुपाम् रोग हेरी सर्वरोग मा दिनु हुंछ ॥ ॥
 अथ अगस्तिरसः ॥ ॥ पारो भाग १ गंधक भाग १ सिंगुप भाग १ धतुरा को बीज भाग ६ अफीम भाग ६
 अमृत भाग १ रतिमिलाइ ४ दिन सम्म घल्गरी १ लाल को मात्रा. वरिवनाइ. जिरा. जाइ फल सितवान दि
 नु. द्रव्यकार को अतिसार. को नै इलाज लेथो मदन सक्का को पनी धामिन्छ. तातो अनुपाम्. घितु मरीच
 सितवाया. वाकुली धामिन्छ. रोग हेरी अनुपाम्गर्नु ॥ ॥ अथ लक्ष्मी विलासरसः ॥ ॥ अभ्रव
 भाग ४ रस सिंदूर भाग २ गंधक भाग २ कपूर भाग १ जाइ फल भाग १ जाइ पत्री भाग १ विधारा भाग १ धतु

राकोबीजभाग १ भांडः पत्तिभाग १ विरालीकंदभाग १ ठूलोबलुभाग १ नागबलुभाग १ बलुभाग १ गो
 बुरभाग १ वैसकोफलेभाग १ एतिसवै ४ प्रहरसम्मपानेकारसमावलगरि ३१४ लालकोमात्रावना
 इवानु सन्निपातदेवीभयाकोजतिरोगकेउतिरोगनिकाहउन् वातरोग पित्तरोग ८० प्रकारकोकु
 छरोग २० प्रकारकोप्रमेह मर्मस्थानकावटिरा गुदद्वारमाभयाकोवटिरा भगन्दरवटिरा पैतालासु
 न्हियाको कफवात अधिदेवीकापुरानारोग घाटीसुन्हायाको अंतरवृद्धिरोग घोरगतिसार वोको
 पिनास् क्षयरोग हर्षारोग अंगदुर्गंधिरोग आमवात जिभौरातोभयाको गलघंट समस्तपेटको
 रोग कर्णरोग नाककारोग आंवाकोरोग मुखमाविमुवाहभयाको सूत्ररोग शिररोग स्वाह्नीहरु
 कोसर्वरोगमा बलहेरी व्याहानव्याहान १११ मात्रा पानदिनु मासुपिन्ही वरिवनाइ पकाइ उसैसि
 तपानदिनु उदरही पानी मही मदिरा सिधोनुन् एतिथोकसित अनुषामगरी वानु उस्मान्नी
 सकोरूपवछोस् धातुवृद्धिहवस् रोमनफलोस् हातिकोजस्तोवल्हवस् नित्य १० स्त्रीकोअहंकारतो
 न्नीहवस् योवरोवरपुष्टकेहीछैन योलक्ष्मीविलासरस श्रीविष्णुलेवनाइ आफैलेखायाथ्यार लाव
 स्त्रीकापतिभयाकाऊन् रस्सरस्लाइलंघनगर्नु हेलानगर्नु ॥ ॥ अथ लक्ष्मीविलासः ॥ ॥

जाइफलभाग १ लवंगभाग १ सुखमेलभाग १ मरिचभाग १ नखभाग १ हरोभाग १ निसोथभा
 ग १ सुठोभाग १ पुरासानीअनुवानुभाग १ केशरभाग १ श्रीखंडभाग १ कस्तूरभाग १ सिंधाराभा
 ग १ कस्तूरिभाग १ मुराकस्तूरीभाग १ केवराकोअत्तरभाग १ गुलाफूपानीभाग ५ विजयाचू
 रीभाग ५ सोध्याकोसिंगुपभाग ॥ मिश्रीभाग २० एतिचूरीगरिचल्गरिः लेहवनाइरावतुः
 ५ मासाकोमात्रागरीषानुः अग्नीदीपनगरावस्त्रः अधिकवलहवस्त्रः मानीस्त्रुसीरहोस्त्रः ॥
 अथपूगीपागः ॥ ॥ दक्षिणिसुपारिभाग ४० वल्गुरिकपरछानगरी गाइकोदुदभाग २०
 मापकाउनु पाकिसक्यापछि पाउ १ गाइकोघिउमाभुट्टनुररावतुः सुखमेलभाग ४ नागवलुभा
 ग ४ घिउमाभुट्टनु जाइफलभाग ४ जाइपट्टभाग ४ तेजपातभाग ४ दालचिनीभाग ४ उशीरभा
 ग ४ सुगंधवालाभाग ४ वंशलोचनभाग ४ दासभाग ४ तालमखानाभाग ४ छोहराभाग ४ वोडेकस्त्र
 रभाग ४ जेठीमधुभाग ४ जिराभाग ४ जटाससीभाग ४ नागकेशरभाग ४ मरिचभाग ४ नआविरोजी
 भाग ४ कमलगदाभाग ४ श्रीखंडभाग ४ रक्तचन्दनभाग ४ लवंगभाग ४ रससिन्दूरमासा ५ वडः मासा
 ५ नागरसमासा ५ लोहासारमासा ५ अश्वमासा ५ कस्तूरीमासा ५ कपूरमासा ५ घिउमाभुटीवलु

भाग ४ धिउमाभुटीपिपलाभाग ४ धिउमाभुटीत्रिफलाभाग ४ धिउमाभुटीमोथ्याभाग ४ धिउमा-
 भुटीडुधिलोभाग ४ धिउमाभुटीडुदमापकाइकपिकहुभाग ४ धिउमाभुटीधनित्राभाग ४ धिउमा-
 भुटीसिंघाजभाग ४ धिउमाभुटीमुंग्रेलोभाग ४ धिउमाभुटीजुवानुभाग ४ धिउमाभुटीकुसुमकावि-
 याभाग ४ धिउमाभुटीधान्यसुंघभाग ४ धिउमाभुटीमेथीभाग ४ धिउमाभुटीबिरालीकन्दभाग ४ धि-
 उमाभुटीमुशलीभाग ४ धिउमाभुटीअस्वगंधाभाग ४ धिउमाभुटीकचूरभाग ४ धिउमाभुटीसिमल-
 कोवीजभाग ४ धिउमाभुटीगजपिपलाभाग ४ धिउमाभुटीमोथ्याभाग ४ एतिचूर्णगरीपाकग-
 नुर अघिपकाइराव्याकोदक्षिशिसुपारिमीसि वसरजत्रावरिवनाइ व्याहान व्याहान डुहसि-
 त १११ गोलीमानु रतिवर्द्धपूगीपाकहो रसलेधातुवठोस् कामवठोस् रतिकर्ममा हरिजस्तोह-
 वस् अग्निवठोस् बलवानहवस् पुष्टहवस् पूराचिन्द्रजस्तोरामोहवस् योमहाकामेस्वरहो ॥
 अथकपिकहुपागः ॥ ॥ कपिकहुभाग ८० सपेत्तचिनीभाग १२० गाइको धिउभाग ३२ गाइ-
 कोडुहसेर ४ कपिकहुचूर्णगरीअरुथोकमिलाइ डुदमामंदागनीलेपकाउनु डाडुमालागन्याह

चिनिभा
 ग मा

॥

वस्त्रं तां हा प्रोत जाइ फल भाग १ सुठो भाग १ मरिच भाग १ पिपला भाग १ वंशलोचन भाग १ सुषमेल
 भाग १ दालचिनी भाग १ लवंग भाग १ अककला भाग १ जाइ पट्ट भाग १ कुविराक्ष को गुदी भाग १ पुनर्नवा भा
 ग १ ठुलो वलु भाग १ सानु वलु भाग १ मुशली भाग १ कफि भाग १ पारो भाग १ लोहा सार भाग १ अभ्र भाग
 २ श्रीखंड मासा ४ अगुरु मासा ४ कस्तुरी मासा ४ स्तिषलु गरि गाइ को दुदर धिउ मा पकाइ अधि पकाया
 को पनी सवै मिलाइ २ तोला कावरी बनाइ गाइ का दुद सित १ १ गोली बानु निर्वल भया मा बानुर धा
 तु पुष्ट वलु हुं ॥ ॥ अथ नारिकेल खंड पागः ॥ ॥ नरिवल सेर १ सपेत् चिनी सेर १ भयान
 रिवल को न भया गाइ को दुद सेर २ स्तिथो कते सै दुद मा पकाउतुर धनिजा तोला १ पिपलु जरि भाग तोला
 १ वंशलोचन तोला १ सुषमेल तोला १ नारेस्वर भाग तोला १ दालचिनी तोला १ स्तिथो क वलु गरि मि
 सि पाक गरि ४ तोला कावरी बनाइ बानु निर्वल भया मा बानुर पुष्ट हवस्त्र वल वठोस्त्र निशाला गोस्त्र
 बान्या अनु पाम् गाइ का दुद सित बानु अथवा धिउ सित बानु ॥ ॥ अथ मुशली पागः ॥ ५ ॥
 जाइ पट्ट तोला १ मुशली तोला ४ गोबुर तोला १ अस्वगंधा तोला १ लवंग तोला १ जाइ फल तोला १ केस
 र तोला १ दालचिनी तोला १ दाख तोला १ देवदारु तोला १ वंशलोचन तोला १ सिंगा ५ तोला १ मोथ्या तो

ला १ श्रीखंडतोला १ विधारातोला १ तेजपाततोला १ मरिचतोला १ पिपलातोला १ सुठोतोला १ चिता
कोजरातोला १ कर्कटशृंगीतोला १ गाइकोडुदमाना १ गाइकोघिउपाउ १ मिश्रितोला ४ चिनीपाउ २
अहिलाकोजरातोला १ एतिमीलाइ पाकगरि २ तोलाकावरिवनाइ गाइकाडुदसितवानु धानुपु
ष्टवलद्विहो ॥ ॥ अथरातपुटिलोहाभस्मः ॥ ॥ कांतिसारलोहासोधि जतिसक्यासम
बादलोपातावनाइ अथबाधुलोवनाइ लोहाकोचौथाइ पारो १ लोहाको १ खंडगंधकरतिहाली
त्रिफलाकोरसमा ३ दिनसममखलगरि बांहापछि माटाकाभंडामाहाली कपर्मदीदि गजपूटदिनु
गुंडाभापुटदि सेलायापछि मिकीकन फेरि त्रिफलाकारसमापुट ६ पुनर्नवाकारसमापुट ६
गिरिकशिमापुट ६ चरिअमिलाकारसमापुट ६ अन्नवेतसमापुट ६ अजैपालमापुट ३० दिनु
एतिबुटिमापुटदिसक्यापछि जामुनाकाजस्तोरक हवस्तरयारभयो ॥ ॥ अथएकपुटिलो
हाभस्मः ॥ ॥ लोहाचूर्णभाग ४ सोराभाग ४ अस्वगंधाभाग ४ एति ३ थोकलाइ घिउकुमारीका
रसमा ४ प्रहरसंमखलगरी उधोपारी उस्त्रुद्धाकावाहिरवाट अरिंकापातलेवेर्कु फेरिकपराले
वेही माटोलाउनु धाममासुकाइ कंदमागजपूटदिनु सेलायापछि मिकी फोर्नु र सिंदूरकोजस्तोर

गहुंछु वारितरगर्नु तयारभयो ॥ ॥ अथसूर्यतापीलोहाभस्मः ॥ ॥ कांतिसार
 लोहालाइ सानुमारेति धुलोपानु लोहाको आधाभाग गंधकमिसांतु लोहाको चौथा
 इभाग पारो मिलातु सति मिलाइ इहिका पानी माखल्गर्नु फेरि भुंगी राजकोरसर
 गिरिकरिका कोरस माखल्गर्नु र उहो पानु बाहिरवाट अरिंका पातले वेनु तांवा
 काभांश मारा विघाम मासुकातु सत्ते तरहले दिनहुं वल्गदै घाम मासुकांतु १४
 दिनसम्म गर्नु र सिद्धहुंछु फेरि ३ दिनसम्म धान मागा ५ नुर वल्गरिक परा माहानी धान्या
 को धुलो धुंवांको जस्तो र ऊहुंछु पानी माहाल्दान बुडोस् तयारभयो ॥ ॥ अथ जहवा
 दभयामावान्या ॥ ॥ लोहासारभाग १ शंखभस्मभाग १ कौशभस्मभाग १ त्रिकटुभाग ३ त्रिफलाभा
 ग ३ चाभोभाग १ वायुविडंगभाग १ विधाराभाग १ कचूरभाग १ पिपलजरीभाग १ द्विवेरभाग १ वौफोभा
 ग १ अलैचीभाग १ देवदारुभाग १ पंचलवराभाग ५ सति सभूरगिरी हरिको काथ माखल्गरी ४
 मासाको वरीबनाइ तातो पानी सितवानदिनु निको हुंछु ॥ ॥ अथ जहवादिभयामावान्या काथ ॥
 त्रिकटुभाग १ त्रिफलाभाग १ साजीखारभाग १ सिंधोतुनभाग १ सति थोककाथ पकाइवानु ॥ ॥

श्रीखंडादिचूरगः हाहा गमि अमल पित्तको ॥ ॥ श्रीखंडभाग १ मरीचभाग १ लवंगभाग १ तेजपातभाग
 १ जिराभाग १ जेठिमधुभाग १ पिपलाभाग १ सुगंधवालाभाग १ रक्तचन्दनभाग १ प्रियंगुभाग १ मुनकादा
 खभाग १ धनित्राभाग १ कास्मेरीकेशरभाग १ काचोहलेहोभाग १ सिंगाडाभाग १ छोहराभाग १० मिश्रीभा
 ग ३ रसतिसभमसिनुगरीखलुगरीकपराभाहानी पछि दाख छोहरा मिश्री खलुगरी मिसाईवेसुगरी
 मिलाउनु मित्यापछि सिद्धभयो १ तोलाकामात्रागरी चिसापानी सितबानु ॥ ॥ कुम्भकमादिचूरगः अमल
 पित्तको ॥ ॥ कास्मेरिकेशरभाग २ मइनफलभाग २ मुस्ताभाग २ सुखमेलभाग २ नागकेशरभाग २ हात्तुचिनी
 भाग २ तेजपातभाग २ हरोभाग २ वरोभाग २ अमलाभाग २ अभ्रखभाग २ बडु भाग २ धनित्राभाग २ हा
 रिमभाग २ मरीचभाग २ पिपलाभाग २ उरारिभाग २ वलुभाग २ ठुलो वलुभाग २ जिराभाग २ अमिली
 भाग २ सोध्याको सिंगपभाग २ कचूरभाग २ टिपुरभाग २ तगरभाग २ नागरमोथ्याभाग २ लवंगभाग २
 जाइपटभाग २ पुष्करमूलभाग २ निसोथभाग २ कंवलगदाभाग २ वंशालोचनभाग २ कचूरभाग २ ता
 लीसंभाग २ सोध्याको चितोभाग २ जटामसीभाग २ जाइफलभाग २ साली मिश्रीभाग २ सोनमाछिभा
 ग २ कूटभाग २ पिपलुजरीभाग २ मोचरसभाग २ मिश्रीभाग १० रसतिसभमसिनुगरीखलुगरी १ तोलाको
 मात्रा तातोपानी चिसोपानी सितबानु पित्तप्रभृती सर्वरोगनिकोहवस्त्र ॥ ॥ अथसुदर्शनचूरगः ॥

पित्तको ॥

पत्र

त्रिफलाभाग ३ कंटकारिभाग १ त्रिकटुभाग ३ गुर्जेभाग १ कुटकीभाग १ सुगंधवालाभाग १ पुष्क
 रमूलभाग १ इन्द्रजोभाग १ सुरारतजभाग १ कमलकोकेशरभाग १ आतिविषाभाग १ वायुविडंगभा
 ग १ देवदारुभाग १ पटोलभाग १ वंशलोचनभाग १ जाइयत्रीभाग १ हर्दिभाग १ विंहीभाग १ विपलुजरी
 भाग १ जुवानुभाग १ पर्वटभाग १ यमानाभाग १ जेठिमधुभाग १ भार्गीभाग १ वीजोभाग १ उशीरभाग १
 सालपर्णिभाग १ तगरभाग १ चाभोभाग १ जीवकर्षणभाग १ कमलगद्दाभाग १ तालीस्रपत्रभाग १ दा
 रुहर्दिभाग १ कचूरभाग १ मर्हद्दीभाग १ धनिञ्जाभाग १ मोध्याभाग १ नीस्रभाग १ कूटजभाग १ सिग्रवी
 जभाग १ दालचिनीभाग १ श्रीखंडभाग १ वृष्टपर्णिभाग १ चितोभाग १ तेजपात्रभाग १ लवंगभाग १
 क्षीरकाकोलिभाग १ एतिसमभाग गरिखलुगर्नु जतितोला चूर्ण उतितोला चिराशताको धुलोहाली
 खलुगर्नु तयारभयो ॥ ॥ संनिपातले जिभ्रोफ्रुध्यामादिन्या ॥ ॥ सुखमेल्भाग १ वंशलोचं
 भाग १ तावाक्षीरभाग १ काकाकोवियाभाग १ नाभाकोखयरभाग १ तालमखानाभाग १ एतिथोकघो
 उताश्याकारसमाखलगरिवरिवनाइमुखमाहालीराखनु ॥ ॥ अकोप्रकार ॥ ॥ जिराभाग ३ वंशलो
 चनभाग ३ सुखमेलभाग ३ तालमखानाभाग ३ नागकेशरभाग ३ दक्षिणीसुपारीभाग ३ सेतोखयरभाग ३

एतिचूर्णगिरिजिन्मालेपनगर्नु॥ ॥ साद्वैगर्मिहाहमयामादिन्या ॥ ॥ केशरमासाप
कस्तूरिलाल २ नागकेशरमासा ३ श्रीखंडमासा ३ कृष्णगरुमासा ३ सुखमेलमासा ३ वंशली
चनमासा ३ कपूरलाल २ अभ्रमासा ५ एतिचूर्णगिरि १ मासाकोवरीपानुः पानीमाघलगर्नुः
चिसापानीसितधानुः गर्मिनिकोडुंछ ॥ ॥ अथ वायुलेसुहियाकोरः नसोतक्यामादिन्याले
पुः ॥ ॥ कटभाग १ मेधिभाग १ कृष्णजिराभाग १ गुग्गुलधूपभागः ॥ एतिचूर्णगिरिपानीमा
मिलाइलेपनगर्नुः ॥ ॥ अथ पिनास्रभयामालाउन्यातेले ॥ ॥ कंटकारीभाग १ दंतिभा
ग १ वचभाग १ सिवांलीभाग १ चमेलीकोपातभाग १ सुठोभाग १ मरीचभाग १ पिप्पलाभाग १ सिंधो
नुनभाग १ करुवातेलभाग ३ एतिचूर्णगिरितेलमापकाइः पिनासकाघावमालाउनुः ॥ ॥
अथ पिनासकोनस्र ॥ ॥ कंटकारिभाग १ नागकेशरभाग १ कास्मेरिकेशरभाग १ वायुविडंगभा
ग १ वचभाग १ कटभाग १ तेजपातभाग १ सिवांलीकोपातभाग १ जिराभाग १ सुखमेलभाग १ ता
लीस्रपत्रभाग १ मरीचभाग १ एतिमसितुचूर्णगिरिनस्रदिनुः ॥ ॥ अथ पिनासभयामाघान्याचूर्ण
॥ ॥ सुठोभाग १ मरीचभाग १ पिप्पलाभाग १ चित्तोभाग १ सुन्रपातीभाग १ अमिलीभाग १ अम

लवेतस्त्रभाग १ जिह्वा भाग १ अलैची भाग १ हल्चिनी भाग १ तेजपात भाग १ पुरानु गुड भाग १
तीक्ष्ण गरि आधा तोला को मात्रा गरि ताता पानी सितवानु ॥ ॥ पिनास भयामा कुष्ठागर्भ ॥ ॥
हर्ष भाग १ वरु भाग १ अमला भाग १ वायु विडंग भाग १ वनस्पति भाग १ सति चूर्ण गरि पानी माप काइ कपर
छान गरि कुष्ठागर्भ ॥ ॥ पुनः पिनास को नस्त्र ॥ ॥ कास्मेरि केशर मासा ३ नाग केशर मासा ५
तेजपात मासा ३ जिह्वा मासा ३ काफल को वोक्रा मासा ५ क्यामुना को वोक्रा मासा ५ सुषमेल मासा ५
जाइपत्री मासा ३ मरीचि दाना ३ हर्दिको फल मासा ३ सति मसिनु गरि बल्गरि कपछान गरि नस्त्र ली
नु ॥ ॥ अथ उपदंस को इलाज ॥ ॥ केशर मासा ५ जाइपत्री मासा ५ कवापूचिनी मासा ५ अज
मोदा मासा ५ सिंगुप मासा ५ कस्तूरिलाल ५ लवंग मासा ५ चोपूचिनी मासा ५ पुरासान अजुवा
नु मासा ५ जाइफल मासा ५ सुषमेल मासा ५ मरीचि मासा ५ जुवानु मासा ५ सति थोक पानु ठाल
१ कारस माखल गरी १ मासा कावरि वनाइ ताता पानी सितवानु दुह भात वानु दुहर गुड की रोटी
वानु अरु केहीन वानु मुख वानु चतास जी गांडनु ॥ ॥ उपदंस को अर्को प्रकार ॥ ॥ भ्या

गुर को जुवा तोला २ गुज्जा तिसिंहर तोला ॥ निलोतु थो तोला ॥ कस्तूरी तोला १ तोरि को निष
रा करुवा तेल माना ४ पहिले भ्या गुर का जुवा मसिनु गरि पिनु २ पर सानु पहिनी लोतु थो पिनी
आधा तेल माथरा उ न ज्वाल पकाउनु र ते सै मा भ्या गुर को धुलो हाली दिनु फेरि सिंदूर पनी हाली
काठले साफ गरि रगेटनु तेल मावे स गरि मिलोस्त्र बांहा पछि कस्तूरी पनी हाली वैसे गरि रगेटी
मिलाउनु र बांकि रद्या को आधा तेल अक भांडा मावे स गरि तताइ उ सै मा मिसी रगेटी दिनु त
यार भयो अ मिलो पिरो नवानु मुखवानु ते हितेल वानु उपदं समापनी लाउनु कस्ते उपदं राप
नी निको हुंछ ॥ ॥ अथ कैद्या को इलाज ॥ ॥ बोटो भाग १ मरिच भाग १ निलोतु थो भाग ३
कस्तूरिलाल १ पहिले मरिच र नीलोतु थो मसिनु गरि पीनु बोटो फुला म्या भाडा मा हाली पगाल
नु पगाल्या पछि पिहिया को धुलो र कस्तूरि हाली दिनु अली कछि न पछि मि की जत्रौ कैद्या छ उ
त्रै पट्टि बनाइ लाउनु नव संज्या ल त्यो पट्टि नउतार्नु ॥ ५॥ अल के को इलाज ॥ ॥ गाई को
घिउ भाग १ कपूर भाग १ सति मीलाइ लाउनु गुंइठा का आगामा सेकाउनु निको हुंछ ॥ ॥

अथ उकुंदकोइलाज ॥ ॥ चावलमिजाइ पिध्याको भाग १ कागतिको अमिलो भाग २ रतिवे
 सगारिमिलाइ बटिराधोइ पातलोगरिलगांउनु ॥ ॥ अमलपित्तको जुलाफ ॥ ॥ धुन
 कादोषभाग ॥ विधाराभाग ॥ निसोथभाग ॥ हरेभाग ॥ सुखोभाग ॥ पिपलाभाग ॥ र
 तिखलगरि ४ माना पानी हाली पकांउनु आधामानावांकी छंदा कपछनि गरीवानु ॥ ॥ औ
 लालेज्वरआयाको पित्तमादिन्या ॥ ॥ कर्कटशृंगीभाग १ अतिविषाभाग १ मोथ्याभाग १
 पिपलाभाग १ रतिचूर्णगरितातापानी सितवानदिनु ॥ ॥ गर्भिलेदाहाभयामादिन्यालेष
 ॥ ॥ अमलाभाग १ कांकाको विषाभाग १ बाक्रीको दुदभाग १ रतिखलगरितालुमालेप
 नुगनु ॥ ॥ अथ ज्यादापित्तभयामाधान्याकाथ ॥ ॥ राजहृक्षभाग ३ पिपलजरीभाग ३
 रेनुभाग ३ मोथ्याभाग ३ हरेभाग ३ रतिखलगरि काथपकाइ अष्टावशेखराषीकपरछानुग
 रिव्याहानव्याहानमात्रवानु ॥ ॥ अथ आंघामाफुलोपयामादिन्या ॥ ॥ पलांसको फूल
 कारसमा राजहृक्षको गुदी ७ दिन संममिजाइ मसिनुगरिखलगरी कलमीवनाइ आंघामा अंजं गनु ॥ ॥

तालु

रामः
५६

अथ नेत्रदाहाको इलाज ॥ ॥ हरे भाग १ वरे भाग १ अमला भाग १ भृंगी राज भाग १ कपूर
मासा २ सति पानी माप काइ कपर छान गरि सेलाइ आंवा धुनु ॥ ॥ अथ अमल पित्तको
इलाज ॥ ॥ जौ तोला १ असुरी तोला १ अमला तोला १ तेज पात तोला १ नाग केशर तोला
१ सुषमे ल तोला १ सति चूर्ण गरी काथ पकाइ धानु ॥ ॥ अर्को प्रकार ॥ ॥ गुजे तोला १
नीम को पात तोला १ पटोल पत्र तोला १ सति चूर्ण गरि काथ पकाइ महसित धानु ॥ ॥ अ
र्को प्रकार ॥ ॥ अमला को रस तोला १ मिश्रित तोला १ मिलाइ ७ दिन सम्म धानु ॥ ॥ अर्को
प्रकार ॥ ॥ कुभिंडा को रस तोला ४० गाइ को डुह तोला ४० चितो तोला ३२ अमला को चूर्
ण तोला ३२ गाइ को घिउ तोला ८ सति थोक भंडा मा मधुरे आंच गरि पकाइ २ तोला को मा
त्रा गरि धानु ॥ ॥ अथ गानु गोला शूलको ॥ ॥ टिमुर पाथी १ हरे तोला ३ वरे तोला ३
अमला तोला ३ सिंधोनुन तोला ३ हिडू मासा ५ पानी पाथी ७ सति सबे चूर्ण गरि पानी माप
काइ १ मानार सवां की छंदा उतारि कप छनि गरि १ मासा को वरी वनाइ २१ दिन सम्म धानु ॥ ॥

अर्को प्रकार ॥ ॥ वेलपत्रपात ७ सुठो तोला १ मरिच तोला १ पिपला तोला १ लवंग तोला
 १ जाइफल तोला १ विन्यानुन तोला १ जाइपत्री तोला १ पानीमाना ३ हालीपकांउनु १ मा
 नावां की रहहाहिकी कपरछान गरिखानु ॥ ॥ कपाल दुष्यामादिन्या ॥ ॥ सुठो भा
 ग १ मरीच भाग १ पिपला भाग १ जुवानु भाग १ मेथि भाग १ सतिमिसिक रुवातेल मापकाइ
 कपाल माठोकनु अष्टांग वायु सून्य भयाको निको हुन्छ ॥ ॥ विहिलेवायामा ॥ ॥
 भौलीकाटाको गुदि पानी मापिन्हि खान दिनु निको हुन्छ ॥ ॥ अर्को प्रकार ॥ ॥ चि
 लांउन्याको गेडो पानी मा घो टिलाइ दिनु निको हुन्छ ॥ ॥ वक्षुं अंरिगाल लेवायामा ॥
 ॥ ॥ चरिआमिलाको रसरनुन मिसि खान दिनु निको हुन्छ ॥ ॥ सर्प लेवायामा ॥ ॥
 ओस्यालुका मर्दा पिन्हि कस्तुरि मिलाइ लगाइ पनी दिनु ॥ ॥ कुकु
 र लेवायामा ॥ ॥ पिंजालु घोटी नुन सित मिलाइ लाउनु निको हुन्छ ॥ ॥ हादको इ
 लाज ॥ ॥ गाइको घिउ तोला १० गंधक तोला ५ स्वागतोला ५ बोक्रा फाल्पाको मरिच मा

सा १ निलोतुधोमासा १ एतिअलुगरि धिउवेसगरिकटकटाइतताइ ४ थोकमिहीगरिपिन्ही
तेहीधुलो धिउमाहाली फिकनु फेरिनतताउनु नसेलायोसंमघोटनु सेलायापछि कोंसाका
भाँडा माहालीलंउनु कसैदादपनिनिकोहुंछ ॥ ॥ अतिसारको ॥ ॥ हलेदाकोरस
भाग १ दुभाकोरसभाग १ गुर्जाकोरसभाग १ वन्केराकोरसभाग १ एतिमिलाइ धिउसंगवा
नु ॥ ॥ हर्साको ॥ ॥ कुरिलाकाजराकोचूर्णभाग १ महभाग १ गाइकोदाहिभाग ४ वा
सिपानीभाग ४ भैसिकोदुदभाग ४ एतिमिसिकुसुउनीपकाइवानुनिकोहुंछ ॥ ॥ पेटला
प्यामा ॥ ॥ फलेदाकोरसभाग १ कोइरालाकोरसभाग १ मइनफलकोरसभाग १ एतिमी
सिमहसितआनदिनु पछालानिकोहुंछ ॥ ॥ उपर्तलीको ॥ ॥ फलअरानीभाग १ वेसा
रभाग १ कुमालकोटीकोमाढोभाग १ कालातीलभाग १ एतिमीलाइवानदिनु ॥ ॥ हात
गोडाफ्रुधामा ॥ ॥ जरयाकोमासिभाग १ बसिकोबोसोभाग १ सेतोमइनभाग १ करू
नातेलभाग १ गाइको धिउभाग ३ फलेलभाग ॥ एतिमिसिपकाइ हातगोडामालाउनु ॥ ॥

अथ अमल पित्तको काथः ॥ ॥ दाघ तोला ॥ श्रीचिंड तोला ॥ पैत्राको वोक्रा तोला ॥ मोध्या
 तोला ॥ चिराई तोला ॥ गुर्जे तोला ॥ अमला तोला ॥ हीवेर तोला ॥ उशीर तोला ॥ लोध
 तोला ॥ इन्द्रजो तोला ॥ धनित्रा तोला ॥ पिल्ला तोला ॥ एतिखल गरि पानी माना २ हाली प
 कांउनु आधामाना पानी बांकिराखी कपर कान्गरि खानु ॥ ॥ पिनास को नस् ॥ ॥ कास्मे
 रि केशर मासा १ वैतरा सुठो मासा २ काल्फि मिश्री तोला १ एतिखल गरि नस्लीनु ॥ ॥ स्तूल
 गानु गोलाको ॥ ॥ कास्मे रि केशर तोला १ वंशलोचन तोला १ जाइफल तोला १ जाइपत्री तो
 ला १ सुठो तोला १ लवंग तोला १ मरीच तोला १ विद्यानुन तोला १ जुवानु तोला १ हरे तोला १ वरे तो
 ला १ टीमुर तोला १ पानी भाग ४ पकाइ १ भाग बांकीराखी एतिइलाज चूरा गियाको धुलो ५ भा
 साको मात्रा गरि तेसे ताता पानी सित खानु ॥ ॥ अको प्रकार ॥ ॥ वेदाना दाघ भाग १ ओला
 चिनी भाग १ हरे भाग १ एतिखल गरि अमलाको दाना जत्रो वरि वनाइ ४ भाग पानी पकाइ १ भाग बां
 कीराखी तेसे पानी सित खानु ॥ ॥ सुजको ॥ ॥ सिंवाली कोर समाना ३ काला धतुरा कोर समा
 ना ३ चरि अमिला कोर समाना ३ अफिम तोला १ ॥ वरुगुंइ गमाए हिरस् मुछि गोली पानु सुक्याप

दिपोल्नु. याग हुंछ. कौनैरोगले सुज भया पनि र हि याग घट्टुनिको हो. ॥ ॥ पेटको सर्वरोगको
॥ ॥ जिरा तोला १ कर्कट शृंगी तोला १ पिपला तोला १ स्वाग तोला १ सिंधोनुन तोला १ रतिचू
र्ण गरि मासा २ कोमात्रा गरि ताता पानी सित धानु ॥ ॥ आंत सुक्याको इलाज ॥ ॥ मिश्री
तोला २ गाईको नौनी तोला २ रतिमिलाइ धानु ॥ ॥ गर्मि पित्तले कलेजामा गौराज म्यामा ॥ ॥
भातको माउ मुठि २ गाईको घिउ तोला १ मिसाई मन्ता तो गरि धानु ॥ ॥ गर्मिले धानु नाजो
र भया माषान्मा ॥ ॥ बोला चिनी तोला १ गाईको घिउ तोला २ कुभिंडाको चाना तोला १ घि
उमा भुटी बोला चिनी हाली दिनु. सेलाया पछि तोला १ कोमात्रा गरि धानु ॥ ॥ उमराउ जु
लाफ ॥ ॥ सनै पत्ति तोला ॥ ॥ हरे तोला ॥ ॥ निसोध तोला ॥ ॥ मुनका दाव तोला ॥ ॥ सुखमेल
तोला ॥ ॥ पिपला तोला ॥ ॥ रतिथोक २ माना पानी मापकाइ आधा माना वांकीर हृदा कपरछा
न गरि मन्ता तो गरि धानु पछि वाट मिश्री तोला ॥ ॥ गुल्कंद तोला ॥ ॥ धानु १ २ दस्त हुंछ ॥ ॥
तंगला ग्यामाषान्मा ॥ ॥ भांग काजरा घोटि धानु निको हुंछ ॥ ॥ जनै घटिराको ॥ ॥
अमला भाग १ हरे भाग १ बरे भाग १ अग्निको ठ भाग १ रति पानी माषल् गरिले पन्डु गर्नु ॥ ॥ ॥

अथ महावलादि तेल ॥ ॥ अस्वगंधा तोला ४० बलु तोला ४० बालवेल तोला ४० गुलाफ को
 सवंगितोला ४० कंटकारितोला ४० विंहीसवंगितोला ४० कुकुरदं सो तोला ४० निम्ब तोला ४० सिंउ
 डितोला ४० ठूलो बलु तोला ४० पुनर्नवा तोला ४० अग्निकाठ तोला ४० कुरिला को जरा तोला ४० ति
 लको तेल पाथी ४ गाड़ को डुद पाथी १ पहिले दिनु बेला हेरी तेल वसालुनु सकातीर तिनु थोक बुटी
 मिसाइ पानी हाली वसालुनु तेल मा म धुरो आंच दिनु रस मोजति से क्या को चको आंच दिनु रस
 निकल्पा पछि कपर छानु गरि तेल मा हालुनु रस ते तर हसित अरु बुटी को रस थपु ते गर्नु १२ दि
 न समम पकां उतुर रस सुक्या पछि उतारु तेल वांकीर होस् ब्रांहा पछि अरु इलाज म सिनु गरि व
 लु गरि तेल मा हाली नमिल्या समम डाडु ले चला उन्पा कुरा वच तोला ४ श्रीखंड तोला ४ कुट तोला ४
 सुख मेल तोला ४ सिधो नुन तोला ४ राह्मा तोला ४ सुंप तोला ४ लवंग तोला ४ देवदारु तोला ४ सालप
 र्ण तोला ४ पुष्ट पार्ण तोला ४ तगर तोला ४ केशर तोला १ कस्तुरी तोला ॥ एति म सिनु गरी तेल
 मा हाली त्यो तेल गायामा हाली मुख बंद गरि १ महिना समम धान का भकारी मा गाडिला नु कंप
 वात प्रभृती संपूर्ण वात निको हुंछ वल पनी ज्यादा हुंछ ॥ ॥ अथ बुद्धि द्योसार सार चूर्ण ॥ ॥

रामः
 ५८

कूटभाग १ अस्वगंधाभाग १ सिंधोनुनभाग १ अजमोदाभाग १ जिराभाग १ कृष्णजीराभाग १
सुठोभाग १ मरीचभाग १ पिप्पलाभाग १ वादुल्पात्याभाग १ मंगल्यपुष्पभाग १ एतिमीलाइ-
घोइतायाकारसमावर्गर्तुवचुकारसमावरिपानुतयारभयो वेधाका अनुपामलेखा
नु ॥ ॥ अफिमयाइलाग्यामादिन्या ॥ ॥ अलिकतिहिडु घोटीषुवाउनु निकोइंछ ॥
॥ ॥ हान्यारोगकोइलाज ॥ ॥ तिलकोतेल्भाग १ तसूनेभाग १ एतिमिलाइवानदि
नु ॥ ॥ अर्कोप्रकार ॥ ॥ गाइकोइदभाग १ कुरिलाकोजरभाग १ एतिमिलाइवानदि
नु ॥ ॥ अर्कोप्रकार ॥ ॥ ब्राह्मीकोरसभाग १ महभाग १ एतिमिलाइवानदिनु ॥ ॥
अर्कोप्रकार ॥ ॥ महभाग १ वौजोभाग १ एतिसित घानदिनु ॥ ॥ अर्कोप्रकार ॥ ॥ उदभात
कभिंडाकोपानीभाग १ जेठीमधुभाग १ एति ३ दिनसम्मघानदिनु ॥ ॥ ॥ बटिरा घाउ आ
गलेपोल्यामा ॥ करुवातेलतोला ४ मुंग्रेलोतोला १ सालधूपतोला १ सिन्दूरतोला १ घोटी

तोला ॥ एतितेलमापकाइलाउनु ॥ ॥ दोंतडुध्यामालाउन्यामिसि ॥ ॥ निलोतुधो
 मासा २ विन्यानुनमासा २ मरिचमासा २ सेतोचय्रमासा २ सिधोनुनमासा २ फटकिरीमासा २
 एतिमसिनुगरीबलगरिदोंतमाघघु ॥ ॥ अर्कोप्रकार ॥ ॥ सुठोभाग १ हरेर्भाग १ बरो
 भाग १ अमलाभाग १ सस्युभाग १ एतीचूर्णगारिपानीमापकाइकृष्णगर्नु ॥ ॥ कफकोकी
 को ॥ ॥ जंगिहरेर्भाग १ वंशलोचनभाग १ तालमखानाभाग १ एतिपानीमाघलगरिवरिव
 नाइमुखमाहालीराखनु ॥ ॥ पुरुषकोधातुबठाउन्या ॥ ॥ विरालीकंदकोचूर्णगाइकाधि
 उमापकाईमहसंगखानुपेटभरीखानुरत्योपुरुष १ दिनमा १० स्त्रीकोअहंकारतोउन्याहोला
 ॥ ॥ अर्कोप्रकार ॥ ॥ विरालीकंदकोरसघिउडुहसितमुछिडुमृकोफलजत्रोवरिवना
 इ० दिनसम्मसांजसवेरखानुबुद्धपनीतरुणहवस् ॥ ॥ अर्कोप्रकार ॥ ॥ सेतोरातिगे
 डिभाग १ मोथ्याभाग १ गोघुरभाग १ एतिचूर्णगारिगुंडडुहसितखानुबुछोपनीतरुणहवस्ज
 वान्पुरुषलेखायातज्यादातेजहुंछ ॥ ॥ रूपवठाउन्या ॥ ॥ चुरिकाफलकोगुदिपानी

संग पिन्ही मुखमाला उनु रोग नरा मोह वस् ॥ ॥ बोलो हा कुरले चाया भादिन्या ॥ ॥
अपामार्ग को जरा तोला १ मह तोला १ एतिमिलाइ खान दिनु विषमरोस् ॥ ॥ अर्को वकार
॥ ॥ ऊचुरा को विष्टा ऊकुरले चाया का घाउ मालगाइ दिनु निको हुंछु ॥ ॥ यवानी चूर्ण
॥ ॥ जुवानु भाग ५६ फराया को स्वाग भाग ८ एति चूर्ण गरि १ तोला को मात्रा गरि ताता पा
नीसग खानु पेट को रोग जा ॥ ॥ विस्त्रची रोग को ॥ ॥ मरिच भाग १ सुठो भाग १ पिप्ला
भाग १ ऊविराक्ष भाग १ हलेदो भाग १ मधु विमरीर को जरा भाग १ एति चूर्ण गरि आधा तोला को
वरिवनाइ ~~कमर~~ खानु विस्त्रची रोग मा आंखा वाहीर लेप पनी गनु ॥ ॥ जुलाफ ॥ ॥
पिपला भाग १ सुठो भाग १ सिधो नुन भाग १ हरो भाग १ निसोथ भाग १ एति चूर्ण गरि सिसिर
नुव संतरितु मा १ तोला खानु ॥ ॥ वात ज्वर को काथ ॥ ॥ विराइ तो भाग १ मोथ्या भाग १
गुर्ना भाग १ सुगंधिवाला भाग १ कंटकारी भाग १ विंही भाग १ गोचुर भाग १ साल परि भाग १ पृ

वृषणिभाग १ बालवेल्भाग १ एतिचूर्णगिरिकाथपकाइ अष्टावशेषराधीपिनु शितज्वरजा ॥ ॥
 अमलपित्तको ॥ ॥ वेदानादावभाग १ हरेभाग १ मिश्रीभाग १ एतितातापानीसितधानु ॥ ॥
 अर्कोप्रकार ॥ ॥ व्योषभाग १ सुषमेलभाग १ मुस्ताभाग १ विरंगभाग १ तेजपातभाग १ ल
 वंगभाग ५ निसोथभाग १० मिश्रीभाग २० एतिचूर्णगिरि अभाजीलाकोमात्रागरिषानु ॥ ॥
 उभिरोगकोलेप ॥ ॥ मुलाकोविद्याभाग १ कूटभाग १ सस्युंभाग १ हर्दिभाग १ केदारभाग १
 एतिचूर्णगिरिलेपनगर्नु ॥ ॥ केटाकेटीकास्वास्कास्को ॥ ॥ विपलाभाग १ अतिविषा
 भाग १ कर्कटशृंगीभाग १ मोथ्याभाग १ एतिचूर्णगिरिमहसितधानदिनु ॥ ॥ स्त्रीकोडुहओं
 उन्मा ॥ ॥ भुंइमाफल्पाकाकुभिंजकोजरोगाइकाडुहसितधानदिनु ॥ ॥ बालग्रहको
 नासृगन्याधूप ॥ ॥ गुग्गुलधूपभाग १ सर्पकोकोचुलीभाग १ सिंवालीकोपातभाग १ वो
 ऋभाग १ कूटभाग १ धतुरोभाग १ विल्वपत्रभाग १ एतिथोकखलगरीगाइका धुमासुधी
 धूपदिनु ॥ ॥ बालवकाज्वर वांत अतिसारको ॥ ॥ धत्रारकोफलभाग १ कूटभाग १

धनित्राभाग १ लोधभाग १ इन्द्रजौभाग १ सुगंधवालाभाग १ एतिचूर्णगिरि १ १२ मासाको मा
त्रागिरि महसितधानदिनु ॥ ॥ दोंत आंउ न्यावेला मा वालखलाइ ज्वरवांती अतिसारभगा
मा ॥ ॥ सेतो सिंवाली को जरो घांटी मा वांधिदिनु ॥ ॥ अथ लघुलाक्षादितैल ॥ ॥
नीलको तेल पाथी १ महिपाथी ६ काचोला हातोला १६ सुठो तोला ८ हलेदो तोला ८ मरहदी
तोला ८ मजिरो तोला ८ साजी धार तोला ८ कुट तोला ८ एति थोक मिलाइ काथ पकाइ रस
मिलाइ मंदाग्नी मा पकाइ जति दिन संमम रस मिली सकछ उति दिन पकाउनु तेल वांकी
रहदा मीकी सेलाया पछि लाउनु जिरा ज्वर जावस् ॥ ॥ पित्त ज्वरको काथ ॥ ॥ गु
जौभाग १ अमलाभाग १ पपटभाग १ एतिचूर्णगिरि काथ पकाइ अष्टावरोधरावीधानु सर्वपि
तजा ॥ ॥ कफ ज्वरको काथ ॥ ॥ काफलको बोकाभाग १ पुष्करामूलभाग १ कर्कटशृं
गीभाग १ जुवानुभाग १ मुंग्रेलोभाग १ सुठोभाग १ मरीचभाग १ पिप्लाभाग १ एतिचूर्णगरी मह
सितधानु ॥ ॥ अथ रसादि औषधि वा न्या अनुपात् ॥ ॥ अभ्रषवा न्या अनुपात् ॥

धातुवृद्धिनिमित्त ॥ ॥ अभ्रवतोला १ वंशलोचनतोला १ सुषमेलतोला १ दालचिनीतोला १ पि
 पलाकोरायोतोला १ एतिमिलाइवानु ॥ ॥ धातुकोवेथामा ॥ ॥ अभ्रवतोला १ नागकेशरतो
 ला १ मिश्रीतोला २ एतिमिलाइचौलानीसितवानु ॥ ॥ वातभयामा ॥ ॥ अभ्रवतोला १ अस्वगं
 धातोला १ सुठोतोला १ एतिमीलाइवानु ॥ ॥ स्वासकासमा ॥ ॥ अभ्रवतोला १ पिपलाकोरायो
 तोला १ एतिमिलाइआधातोलाकोमात्रागरि महसितवानु ॥ ॥ मोटाउतर रुचिनिमित्त ॥ ॥
 वृहत्तलवंगारिसितअभ्रववानु ॥ ॥ जीर्णज्वरमा ॥ ॥ अभ्रवतोला १ हरेतोला १ वरेतोला १
 अमलातोला १ चिनीतोला १ एतिमिलाइवानु ॥ ॥ गर्भिभयामा ॥ ॥ अभ्रवभाग १ वंशलोचन
 भाग १ सुषमेलभाग १ दालचिनीभाग १ पिपलाकोरायोभाग १ मिश्रीभाग ५ गाइकोडुहतोला ४ एतिसित
 वानु ॥ ॥ महपिपलासितअभ्रववाया २० प्रकारकोधातुकोरोगनिकोहो ॥ ॥ हरेगुडसितअभ्र
 वाया वातरक्तनिकोहो ॥ ॥ अलैचिरचिनीसितअभ्रववाया वातरक्तनिकोहो ॥ ॥ सुठो मरिच
 पिपला हरे वरे अमला महसितअभ्रववाया क्षयरोग पांडुरोग अर्शरोग निकोहो ॥ ॥ महपिप
 लासितअभ्रववाया जीर्णज्वरजा ॥ ॥ त्रिफलासितअभ्रववाया नेत्रकोतेजवढोस् ॥ ॥ महद्विसि

तअभ्रषषायासर्पादिकोविधनलागोस् ॥ गोशुरविशलीकंदसितअभ्रषषाया
लहवस् ॥ ॥ मनःशिलाभलायोसितअभ्रषषायाहसर्पानिकोहुंछ ॥ सुगोपुष्करामूल
भार्गीमहसितअभ्रषषायावातरोगजावस् ॥ ॥ अस्वगंधासितअभ्रषषायावातरोगजा
॥ ॥ वातुर्जातसितअभ्रषषायापित्तरोगजा ॥ काफलकोवोक्रापिपलामहसितअ
भ्रषषायाओकिनिकोहुंछ ॥ ॥ पंचलवरासितअभ्रषषायाभोकन्यादातागदछ ॥ ॥
नित्यअभ्रषषान्यामानीस्सदातरुणरहोस्सयवर्षआयुवढोस्सत्य ॥ ॥ अथप्रता
पलंकेस्वरान्याअनुपाम् ॥ ॥ कफसूलमा ॥ ॥ प्रतापलंकेस्वरतोला १ केशरतोला १
पिपलातोला १ वंशलोचनतोला १ महतोला ॥ ॥ सितवानु ॥ ॥ आमसूलमा ॥ ॥ प्रता
पलंकेस्वरतोला १ जाइफलतोला १ जोइपत्रीतोला १ वंशलोचनतोला १ सुगोतोला १ महतो
ला ॥ ॥ एतिसितवानु ॥ ॥ सुतकवायुसर्दिःरक्तवायुमा ॥ ॥ प्रतापलंकेस्वरतोला १ ल
वंशतोला १ मरीचतोला १ सुगोतोला १ पिपलातोला १ वंशलोचनतोला १ चिताकोजरोतोला १

वायु विडंग तोला १ मह तोला ॥ सित सित धानु ॥ ॥ गर्भिभयामा ॥ ॥ प्रताप लंके स्वर
तोला १ वंशलोचन तोला १ सुषमेल तोला १ केशर तोला १ मिश्री तोला १ मुशली तोला १ मह तो
ला ॥ सित धानु ॥ ॥ अथ स्वास कठार रस धान्या अनुपात ॥ ॥ स्वास वृद्धा ॥ ॥ बाली
पान को पात १ सीत १ वरि धानु ॥ ॥ भस्मैस्वर रस धान्या अनुपात ॥ ॥ सन्निपात मा ॥ ॥
भयानुलसी पत्र को पात ३ सित २ लाल ओषधि धानु गरि धानु दिनु न भया पिपला लाल २ सि
त लाल २ ताता पानी सित धानु दिनु ॥ ॥ पेट को प्रकार को रोग मा ॥ ॥ मह लाल २
पिपला लाल २ ओषधि लाल २ मिलाइ धानु दिनु ॥ ॥ अथ वन्द प्रभार रस धान्या अनुपात
॥ ॥ पेट का वेधा मा ॥ ॥ वांत भया मह तोला ॥ सित वरी १ धानु दिनु ॥ ॥ हस्त भया
जाइ फल मासा २ वरि १ तातो पानी सित धानु दिनु ॥ ॥ आँउ को जुला फर्गनु पमा चिनी
तोला १ वरि १ तातो पानी सित धानु दिनु ॥ ॥ लोहा धान्या अनुपात ॥ ॥ सर्व रोग मा

॥ लोहातोला १ अककलातोला ॥ पिपलाकोरायोतोला ॥ लवंगतोला ॥ जाइपत्रीतो
ला ॥ एतिमिलाइपानकोरसमाखलुगरि ४८ वरिवनाइतातापानीसंगवानु ॥ ॥ अर्केप्र
कार ॥ ॥ महतोला ॥ पिपलामासा १ लोहालाल २ एतिको १ मात्रागरि १ सैरितलेवानु ॥
॥ ॥ रससिंदूरवान्याअनुपाम् ॥ ॥ रससिंदूरलाल २ पिपलालाल ५ महतोला ॥ कोमात्रा
गरिवानु ॥ सर्वरोगमा ॥ ॥ अर्केप्रकार ॥ ॥ रससिंदूरमासा ५ केशरमासा ५ वंशलोचनमा
सा ५ सुषमेलमासा ५ कस्तुरिमासा १ एतिपानकारसमाखलुगरि मात्रावां धिवानु ॥ सर्वरोगमा ॥
॥ ॥ बोकिकोवेथामाखान्या ॥ ॥ रससिंदूरलाल १ सुठोलाल १ मरीचलाल १ पिपलाकोरा
योलाल १ चिताकाजराकोबोक्रालाल १ महतोला ॥ ॥ एतिखलुगरि १ मात्रातुल्याइवानु ॥ ॥
अथअभ्रकोअनुपाम् वागभरग्रंथे ॥ ॥ अभ्रलाल २ वेलकाचानालाल २ सुठोलाल २
मरीचलाल २ पिपलालाल २ धिउलाल २ एतिखलुगरि १ मात्रागरिवानु ॥ क्षयरोग ॥ ग्रहशिरोग ॥
पांडुरोग ॥ स्तूलरोग ॥ कुष्ठरोग ॥ उर्ध्वचास ॥ धातु ॥ अरुचि ॥ बोकी ॥ मंदाग्नी ॥ पेटकोरोग ॥ जा ॥ ॥ अर्के

प्रकार ॥ ॥ अभ्रवत्ताल २ पिपलाकोतंडुलताल २ महतोला १ सतिमिलाइखलुगरि १ मा
 त्रागरिधानु सर्वरोगमा ॥ ॥ पुनः रससिंदूरको अनुपात ॥ ॥ स्वासरोगमा क्षीणभयामा
 ज्वरमा तेजवछाउनामा सर्वरोगमारससिंदूरधानु ॥ ॥ क्षीणभयाकामानीसलाइखुवांउ
 न्या ॥ ॥ रससिंदूरभाग १ केशरभाग १ कस्तुरिभाग १ वंशलोचनभाग १ लवंगभाग १ जाइ
 फलभाग १ मरिचभाग १ सतिपानकारसमाखलुगरि ६ लालकोमात्रागरि मिश्रीरुद्रसितधा
 नु ॥ ॥ वातरोगमा ॥ ॥ अस्वगंधाकोपाग अथवा पिपलाकोपाग अथवा सुंठीपाग सि
 तरससिंदूरधानु ॥ ॥ स्वासः ओकीमा ॥ ॥ रससिंदूरताल २ पिपलाकोरायोताल २ महतो
 ला ॥ ॥ सितधानु ॥ ॥ ज्वरआयामा ॥ ॥ घोडताप्याकारससित रससिंदूरधानु ॥ ॥ गमि
 वारभयाकावेधामा सितलचीजमिलाइरससिंदूरधानु ॥ ॥ सर्दिवारभयाका वेधामा ग
 मिचीजमिलाइरससिंदूरधानु ॥ ॥ अथमालतिवसंतधान्या अनुपात ॥ ॥ मालतिवसं
 तताल २ पिपलाकोतंडुलताल २ महतोला १ सतिमिलाइखलुगरि १ मात्रागरिधानु सर्वरोगमा ॥

चन्द्रप्रभारसखान्याअनुपाम् ॥ ॥ मुत्राघातः धातुः मुत्रकृच्छ्रः पथरिः जहवतिः शोकीः स्वास्त्रः
कुष्ठरोगः अग्नीमंदः स्वाह्नीहसकारजनभयामाः दंतारोगः नेत्ररोगः अमलपित्तः उदररोगः एतिरो
गमावेथाहेरीः तातोपानीः चिसोपानीः महपिपलाः महकाचोहर्दिः सितः चन्द्रप्रभाधानुः ॥ ॥
चन्द्रोदयरसखान्याअनुपाम् ॥ ॥ चन्द्रोदयतोला १ आम्बाकोकपूरतोला ॥ जाइफलतोला ॥
मरीचतोला ॥ लवंगतोला ॥ कस्तूरीमासा १ एतिपानकोरसमाखत्तगरी ३ लालकोवरिवनाइपा
नकापातसितधानुः पथरिः वाल्कोडुदः कोमलमासुः मासुकोरसः घिउमापकायाकोरोटीः आफ
नाचित्तलेरुचायाकोः पथिः चीजः धानुः रुस्कोगुराः तसुएहवस्त्रः देहवाधिन्याहवस्त्रः समस्तरोगको
नाराहवस्त्रः जसमानीसलेचन्द्रोदयधायाकोहोलाः तसुलाइ ५ वाणकोअहंकारहोलाः स्वाह्नीको
पियारोहोलाः ॥ ॥ उदकमंजरिरसलाल २ ३ कोमात्रागरिचिसापानीसितधानुः पित्तज्वरजाः
॥ ॥ महाप्राणोस्वररसः १ २ लालकोमात्रागरिः घोडताप्याकारससितधानुः वातज्वरः पित्तज्वरः
कफज्वरः निकोहुंछ ॥ ॥ नवरसः १ २ लालकोमात्रागरिः घोडताप्याकारससगधानदिनुः सन्निपात

जा ॥ ॥ ज्वरां कुशरस १। २ लाल को मात्रा गरि अडुवा को रसर धोड ता प्रा को रस मा धान
 दिनु विस्म ज्वर औला को ज्वर जा ॥ ॥ शृंग पुट १। २ मासा को मात्रा गरि जिरा सिधो नुन् तातो
 पानी सित धान दिनु पेड दुव्या को वात ज्वर बांत निको हुंछ ॥ ॥ शृंग पुट १। २ मासा को मात्रा
 गरि नागे स्वर जाइ फल जिरा ताता पानी सित धानु सित रस को वेधानि को हुंछ ॥ ॥ कनक
 सुंदरिरस २ लाल को मात्रा गरि जिरा जाइ फल चिसा पानी सित धान दिनु रक्त मासी निको
 हो ॥ ॥ अथ धातु को इलाज ॥ ॥ कांका को विया भाग १ सुख मेल भाग १ गुर्जा को सन्तु भाग १
 बोला चिनी भाग ३ रति मीलाइ खलु गरि डेठ माना पानी मारयाली छानी धान दिनु ॥ ॥ अ
 को प्रकार ॥ ॥ तिल को बोट सर्वो गल्याइ धाली मकलु मा पोली खरानी तुल्याइ चिसा पानी
 मा १ मुठि खरानी हाली रयाली १ माना रस तुल्याइ कप छानि गरि तोला २ बोला चिनी मिलाइ खा
 न दिनु ॥ ॥ अको प्रकार ॥ ॥ अमला कारस मा मह मिलाइ धान दिनु ॥ ॥ अको प्रकार
 ॥ ॥ हर्दिर मह मिलाइ धान दिनु ॥ ॥ अको प्रकार ॥ ॥ सोध्या को सिला जितूर मह मीलाइ खा
 न दिनु ॥ ॥ अको प्रकार ॥ ॥ त्रिफला मह सित धान दिनु ॥ ॥ स्तूल को लेप ॥ ॥ नहर

गाइको घिउ मिलाइ नाभि माले पद्गर्नु सर्वसूलजा ॥ ॥ दुभिरोगको ॥ ॥ कुभिंङकावो
क्राको खरानी गाइको गंउत् मिलाइ लेपद्गर्नु ॥ ॥ अर्को प्रकार ॥ ॥ केराकावो क्राको खरा
नी अपा मार्गको खरानी तिलका तेलमा मिलाइ लेपद्गर्नु ॥ ॥ अतिसार भयामा नाभीमा
लाइ दिनु लेप ॥ ॥ काफलको वोक्रा भाग १ वालवेल भाग १ सिमल्को घोटो भाग १ एतिमि
लाइ वाक्रीका दुहमा खल् गरि नाभीमाले पद्गरि दिनु ॥ ॥ कुविराक्ष वटिः ॥ ॥ कुविराक्ष
भाग १ सुठो भाग १ सोचरनुन भाग ॥ ॥ फुरायाको हिंङ भाग ॥ ॥ वालसैंजनु कांजरको रसमा च्र
थवा लसून कारसमा खल् गरि आगामा पकाइ आधा तोलाको मात्रा गरी ताता पानी सितवा
न दिनु ॥ ६ प्रकारको सूल निको हो ॥ ॥ सूलनाशिनी वटिः ॥ ॥ चितो भाग १ हिंङ भाग १
वाटुल पात्या भाग १ त्रिकटु भाग १ जिरा भाग १ धनिजा भाग १ अजमोदा भाग १ पिपलु जर्री भा
ग १ एतिमिलाइ ज्यामीर कारसमा खल् गरी आधा तोलाको वरी विनाइ ताता पानी सितवानु ॥ ॥
वालखकावो तिभ्रान्तिको ॥ ॥ शृंगपुटलाल ५ अतिविखालाल ५ पिपलालाल ५ महमासा ४

सतिमिलाइधानदिनु ॥ ॥ समशरकरचूर्णः ॥ ॥ अलैचीभाग १ दालचिनीभाग २ नागेस्व
 रभाग ३ मरिचभाग ४ पिपलाभाग ५ सुठोभाग ६ चिनीभाग ७ सतिचूर्णगरीआधातोलाकोमा
 त्रागारि. तातापानीसितवानु. भोकलागोस्व. अग्नीजागोस्व ॥ ॥ उपदंसको ॥ ॥ कस्तूरीमा
 सा ३ रसकपूरमासा ३ मरिचमासा ५ जुवानुमासा ५ अजमोदामासा ५ सुरासानीअजुवानुमासा
 ५ भलायाकोदाना १ ५ पुरानुगुडतोला १० सतिसाफगरीखलगरीवयरप्रमाणवरीवाधिसानदिनु
 ॥ ॥ पाचनादिगुटिका ॥ ॥ जुवानुभाग १ हरीभाग १ वरीभाग १ जिराभाग १ पिपलाभाग १
 सतिचूर्णगरी. चूर्णकोहोवरगुडहालीपकाउतुर १ तोलाकोमात्रागरीतातापानीसितवानु. कुमा
 र्गमागयाकोवायु. मार्गमाआइ. पाचन्हवस्व ॥ ॥ सिलाजित्कोगुणः ॥ ॥ तितोहंछ. सर्दि
 गमिवरोवरहंछ. पकांउदाखेर. पिरौहवस्व. रसाइनहो. सर्ववेथामादिनुहंछ. ओकि. धातु. अशरिग.
 मर्करारोग. मुत्रकृच्छ्र. क्षयरोग. स्वास. सोथ. हर्सा. पांउरोग. वातरक्त. कुष्ठरोग. क्षामारोग. पेटकोस
 मस्तरोग. मादिनुहंछ ॥ ॥ कपालकावटीराकोइलाज ॥ ॥ भातअंगारगरीपोल्याकोभाग १

काचोहलेदोभागपडुभोभागप मरीचभागप रतिवलुगारि गाइकोघिउ भागप तताई ओवधि
कोधुलोहाली घोटी साफ गरि मिलाइ लोंउनु ॥ ॥ स्वास्नी हस्त को दुदु व्यामा ॥ ॥ अमारा
को विया घोटी कस्तुरि मिलाइ लोंउनु ॥ ॥ अथ महाप्राणेश्वर रसवान्या अनुपाम् ॥ ॥
महाप्राणेश्वर लाल २ घोडताप्राकार ससंग वान दिनु गर्भिवाट आया को ज्वरो निको हो ॥ ॥
महाप्राणेश्वर लाल २ अडुवाकार ससंग वान दिनु सर्दिवाट आया को ज्वरो निको हो ॥ ॥ सन्नि
पात भयामा गर्भिसर्दि हेरी अनुपाम मिलाइ महाप्राणेश्वर बुवाउनु ॥ ॥ स्तूलरोगमा त्रिफ
लाको काथर विन्यानुन हिंडू मिलाइ महाप्राणेश्वर बुवाउनु ॥ ॥ स्वासवोकीमा अडुवाका
रससंग महाप्राणेश्वर बुवाउनु ॥ ॥ अथ प्रतापलंकेस्वरवान्या अनुपाम् ॥ ॥ स्त्रीका प्रसू
तिरोगमा अडुवाको रसर पान सित प्रतापलंकेस्वर लाल २ को माता गरि बुवाउनु ॥ ॥ शृंगपु
टवान्या अनुपाम् ॥ ॥ वातज्वर स्तूलरोगमा सिंधोनुन हिंडू मिलाइ तातापानी सित शृंगपुटमासा
१ वानु ॥ ॥ बांति पेट चल्यामा जिरा सिंधोनुन जाइ फल मिलाइ तातापानी सित शृंगपुटमासा

धानदिनु ॥ ॥ अथ राजमृकांकवान्या अनुपाम् ॥ ॥ सन्निपात जीर्णज्वर कफभ
 यामा राजमृकांकलाल २ पिपलालाल ५ महतोला ॥ सितधानदिनु ॥ ॥ मालतिवसंत
 धान्या अनुपाम् ॥ ॥ विशेषजीर्णज्वर संग्रहणि कफ बोकी मा मालतिवसंतलाल ३ पि
 पलामासा १ महतोला ॥ सितधानदिनु ॥ ॥ पंचामृतपर्वटीधान्या अनुपाम् ॥ ॥ ज्वर
 स्तूल संग्रहणि स्वास कास मा पंचामृतपर्वटीलाल २ सिंधोनुर् हिंडू जिरा सित दिनु ॥ ॥
 जिराज्वर मा पंचामृतपर्वटीलाल २ त्रिफला सितधानदिनु ॥ ॥ ~~पित्तकास~~ संग्रहणी
 मा जाइफल जिरासंग पंचामृतपर्वटीलाल २ धानदिनु ॥ ॥ स्वास कास मा अडुवाकारस
 संग पंचामृतपर्वटीलाल २ धानदिनु ॥ ॥ अथ नवरसधान्या अनुपाम् ॥ ॥ बोकीलेजु
 कभयाकासनिपातमा सित नवरसलाल २ दिनु ॥ पित्तकासनिपातमा घोडता
 प्राकारसमानवरसलाल २ दिनु ॥ ॥ उदकमंजरीधान्या अनुपाम् ॥ ॥ गर्भिभयाकाला
 इ चिसापानी सित २ लाल दिनु ॥ ॥ सदिहुन्यालाई अडुवाकारसमालाल २ दिनु ॥ ॥ रसको ओ

वधिवाइगभिभयामाभृंगराजकोरसपाउ ॥ निचोरीबुवाउनुः गभिजिन्क ॥ ॥ कचापारो
वायामाः पैतालाहत्क्यालामाः कागजंघाकोरसनिचोरीघसिदिनुः पारोनिस्कन्क ॥ ॥ क
चारसकोइलाजवाइदाहाभयामाः करेलाकोजराकुटी निचोरी १ चौथाइबुवाइदिनुः दाहानिको
हुंछ ॥ * ॥ गानुगोलासूलकोपाचकः सिर्घावनाउन्यातजबीज ॥ ॥ अडुवाकोरसभाग
१ गुडभाग १ घिउकुमारिकोरसभाग १ रतिथोकसमभागगरिः मिसाइः घिउराव्याकोघडामा
हालीः तेसघडाकामुवमाः गोवरमदिलगाइः जिमिमाः चाउलखनीगाउनुः मारालेपुरिरावनु ३
महिनापछिउतानुः तयारभयो ॥ ॥ रजठेरहुन्यास्त्रीहरुलाइबुवाउन्या ॥ ॥ कमलगडा
मासा १ जेठीमधुमासा १ जिरामासा १ विन्यानुनुमासा १ महमासा १ दहिमासा १ रतिमीलाइ
खल्गरि १ मात्रागरिबुवांउनु ॥ ॥ अथजिरापागः ॥ ॥ सपेतजिरासेर १ गाइकोडुदसे
र ८ घिउसेर ॥ ॥ पैठानीलोधसेर ॥ ॥ चिनीसेर २ सुखमेलतोला १ दालचिनीतोला १ तेजपात
तोला १ नागकेशरतोला १ पिपलातोला १ सुठोतोला १ कृष्णजिरातोला १ नागरमेथ्यातोला १

श्रीः
६८

वसतोला १ अनारतोला १ सालिमिश्रीतोला १ धनित्रातोला १ हलेहोतोला १ कसेरुतो
ला १ वंशलोचनतोला १ तिषुरतोला १ गाइकादुदमा जिरापकाउनु रजिकी सुकाउनु जि
रापकाइवां किरछाकादुदको कुरांउनी पकाउनु तेहिपकायाको जिराप्रभृती अरुसवऔ
वधिसाफगरिषलृगर्नुर तेसै कुरांउनी मामिसि वेसगरिमिलाइ तोला प्रमाणका वरिवां
धिः दुदसितवानु वलहृदि हो ॥ ॥ लुताकोइलाज ॥ ॥ हरितालतोला १ गंधकतोला १
निलोतुथोमासा ४ मुर्दासंघमासा ४ रतिसाफगरिषलृगर्नुर गाइको घिउमा अथवाकरु
वातेलमा तेही धुलोहाली सूर्यपाकगरि लाउनु लुतो प्रभृतीसवैषटिरानिको हुंछ ॥ ॥
अथकपूरवनाउन्याविधिः ॥ ॥ सालधूपतोला १० उषुकासिर्गाको अरघतोला २० इडुवेथो
कमिसि सानुमुखभयाको चिनित्राभांउमाहालनु सासकतिजाननपाउन्यातवरगरित्यो
मुखवलियोगारिठाकीटाल्ही दिनु रघोडाकालिहीमागाडि दिनु २० दिनसम्मतेसैलिदिमारहो
सु २० दिनपछि फिकनु महिनादिनसम्मसुकाउनु कपूरतयारभयो ॥ ॥ अथपिनासुकोन

रामः
६८

सु॥ कस्मेरिपत्ता १ कस्मेरिकेशर १ क्पासुनाकोवोका १ काफलकोवोका १ सुठो १ सुति
१ सतिसमभागचूर्णगरिनसुलीनु॥ ॥ स्त्रीजातीहरुलाइबलहलोहुंदाबुवाउन्या॥
जाइकाजरारपातकुटिप्रसस्तरसजीकनु ग्वालगेरुघोटीतेसेरसमामीलाईखा
नदिनुनिकोहुन्छ॥ ॥ षटिरापकाउन्याइलाज॥ ॥ भगेराकोविष्टि१ फलखरानी
१ नुन१ सिंधुर१ एतिघोटीषटीराकामुखमालगाइदिनु षटिरोपाक्तु॥ ॥ बोकी
लाग्योमाखान्याइलाज॥ ॥ हरो १ बरो १ अमला १ पिपला १ एतिसमभागचूर्णगरीम
हमागोलीवांधीखानदिनु॥ ॥ असुराकोअनुपाम॥ असुराकोबोटसबंगित्याई
कुटिख • कडामापकाइजवरसनित्तिसकीन्छ तवफिकीकपछनिगरि ते
हिरस्फेरीपकाइबोटोजस्तोतुल्याइराखनु॥ ॥ खान्यातजबीज॥ बोकीलाग्योमा
त्रिफला रूपीपलामीसीखानदिनु॥ ॥ कफज्वरमा बंसलोचन पिपला मिलाइखा

श्रीः
६९

नदिनु ॥ ज्वरो आया मा ताता पानी सित धान दिनु ॥ धौं की का वे धा मा केशरु पि
पला वंस लोचन मिलाइ महल पेटी धान दिनु ॥ ॥ अथ दिनाइ कोइ लाज ॥ ॥
जंगी हरे तोला १ स्वागतोला १ पारो मासा ४ गंधक तोला १ ॥ मुद्रा शंख मासा ५
एति वेसु गरिखलु गरीगाई का धिउ मा मिलाइ दिनाइ माला उनु नीको ऊंक्क ॥ ॥
पित्त कोइ लाज ॥ भुंगिराजर जिग चलु गरि धान दिनु ॥ ॥ पुनः दिनाइ कोइ
लाज ॥ कागतिकार समा स्वाग मिलाइ लगानु ॥ ॥ अर्को प्रकार ॥ श्री वं उच न्द
नमा स्वाग मिलाइ लाउनु ॥ ॥ अर्को प्रकार ॥ केरा को सुपुला ल्याइ पोली धरान
तुल्याइ तेही धरानी मा चुन मिलाइ लाउनु चोइ लाज ले अली कप काइ नीको गर्छ ॥ ॥
अर्को प्रकार ॥ स्वागतोला १ गंधक तोला १ एति खलु गरिगाई का धिउ मा मिलाइ सु
र्य पाक गरि दिनाइ मालगंडनु निको दुई ॥ ॥ दोंत कोइ लाज ॥ सिसा तोला १ पि

रामः
६९

पलांदाना २ इथोक पुनर्नवाकार समावलगरि मिसिजस्तोवनाइ हांत माघ हनु दुव्या
का हांत निको हुन्छ हव्या का हांत जमूदछ ॥ ॥ पाराको मलम् ॥ पारो तोला १ साल धूप
तोला ३ इउ इथोक गाइ का घिउ मावलगरी थोटा जस्तो तुल्याउनु काद्याको घाउ अरु व
टिरा पटिरा मालाउनु मासु उमाछ पिपनिका ल्छ घाउ पुरीन्छ सबै घटी रानी को हुन्छ ॥ ॥
मलम् ॥ तिलको तेल तोला ५ तताइ सिन्धुर तोला ५ हाल्नु जव पाकी कन कालो हुन्छ त
व सपेदा तोला ५ हाल्नु पछि मइन् तोला १० पातलो चाना गरी हाल्नु र मस्त की तोला
५ हाली चलाउनु नसेला या सम्म चलाउदै रहनु तयार भयो त्यो मल मलाउनु तरवार
को घाउ अरु सबै घटिरा पटिरा मालाउनु घाउ पुरीन्छ पिपनी काल्छ निको हुन्छ ॥ ॥
मलम् ॥ मुद्रा संघ तोला ५ वसिको वोसो तोला ५ गाइ को नौनी तोला ५ बंदेल को वोसो तो
ला ५ तिलको तेल तोला ४ मइन् तोला ५ पैले तेल तताइ नौनी मीलाइ वसिको वोसो हाल्नु
फेरि बंदेल को वोसो र मइन् हाली चलाउनु पछि मुद्रा संघ मसिनु गरी पिहिक परछान्

गरिहालनु नसेलाउनु ज्वाल्सम्मचलाउहे गर्नु नयारभयो सवै थोकघाउमाला
उनु फेर्या पिपनिका लुन्या सुहियाको वसाउ न्या गर्छ ॥ ॥ अथ कृष्णोपाग ॥
कुभिराडो १ चिनीसेर गाइको डुदपाथी गाइको घिउसेर सुखमेलेतोला १ पि
पलातोला १ अककलातोला ॥ जैठिमधुतोला ॥ अलेचीतोला ॥ वसलोचनतो
ला १ तेजपाततोला ॥ दालचिनीतोला ॥ सुठोतोला ॥ मरिचतोला ॥ जाइपत्री
तोला ॥ कुलंजनतोला ॥ कृष्णजीरतोला १ केसरतोला ॥ हतोदी अरुपागव
नाउदामेगर्नु आंतठराडागर्छ वलकतापुष्टाइहो ॥ ॥

एतिसवेंमिसि. वेसमसिनुगरिपिनु. उहवापानुहुन्यागरिअसत्वरकिसिहात्तनु. कुटनुर. होंसका
फलजत्राउहवापानु. साहाकाठको. मुजुर्काफलजत्रोगोलावनाउनु. चालनामाहालीचालनु. हा
नापन्यापकिसुकाउनुतयारभयो. अरारी. असुरो. भकिआमिलाकोअंगारवेसहुंछ. रकिसिपाइ
एनभन्या. पिपल्कोअथवासंधनकोअतछालोकरी. गाग्रामाहालीपानीमाबुडाइरावनु. रकिसि
कोसाढोतेहीपानीहात्तनु. ॥ जुलोवनाउन्यातवर. ॥ ॥ सुवोल्पाइरकिसिमाभीजाइ. अ
सत्तवेलायतिवारुह. मसिनुगरिपिन्हीतेसेरुवामाछरिदिनु. सुकाउनु. जुलोतयारभयो. ॥ ॥

कसौ दीपदत्त वत्तदत्त

स्वामि श्रीसर्वोपना

शिवायगुरुवे नमः

सवि

शिवायगुरुवे नमः

शिवायगुरुवे नमः

५१ पत्ता ११

अज्ञात श्रद्धा

2375

ASHA ARCHIVES